

ADVAITA BODHA DĪPIKĀ

[LAMP OF NON-DUAL KNOWLEDGE]

[Licht van non-duale kennis]

Een der weinige boeken waarover hogelijk waarderend is gesproken door
Bhagavan Sri Ramana Maharshi

Vertaling uit het Engels door Harry Topman, 2017

Eindredactie F. Arav

Proefuitgave hoofdstukken 1 t/m 3 Nederlands

Sri Ramanasramam

Tiruvannamalai

2002

VOORWOORD

Sri Shankaracharya en andere grote Wijzen hebben oorspronkelijk verschillende werken geschreven als commentaren op de Vedanta *Sutras* en op die wijze de methodes nader ingevuld voor hen die zich, om hun doel (bevrijding) te bereiken, bezighielden met Zelf onderzoek.

Sri Karapatra Swami heeft hieruit later de betekenisvolle aspecten ingekort tot een Sanskrit vers in een werk van twaalf hoofdstukken, met de titel *Sri Advaita Bodha Deepika*.

Nog later, lijkt een groot man dit te hebben vertaald tot Tamil proza. Door de een of andere onbekende reden zijn slechts acht hoofdstukken hiervan uitgegeven. Dat zijn:

1. <i>Adhyaropa</i>	= Superimpositie ¹
2. <i>Apavada</i>	= Het verwijderen daarvan
3. <i>Sadhana</i>	= De middelen ter bereiking
4. <i>Sravana</i>	= Horen, lezen, spreken over God
5. <i>Manana</i>	= Reflecteren op sravana
6. <i>Vasanakshaya</i>	= Tot nul reduceren van latente neigingen
7. <i>Sakshatkara</i>	= Directe Realisatie
8. <i>Manonasa</i>	= Uitroeien van de geest

De auteur legt in dit werk uit hoe Onwetendheid de ware natuur van het Zelf, die slechts non-duaal is, verbergt; hoe het door het versluiserende aspect Het (het Zelf) bedekt door twee effecten – “dat Het niet bestaat” en “dat het niet blijft schijnen”; hoe het door zijn andere aspecten, in de vorm van de geest, individuen projecteert, *Iswara* en de wereld hen doet voorkomen als werkelijk, en op die manier illusies doen oprijzen; hoe slechts de volledig gekwalificeerde klaar is om deze kennis te ontvangen; hoe een geleerd zijn van alleen de geschriften niet kan voldoen; hoe onderzoek het belangrijkste middel tot kennis

¹ Volgens Yoga Vāsiṣṭha Bewustzijn wenst zichzelf te ervaren en wordt zich “als het ware” bewust van “zichzelf”. Deze bewustwording beschouwt zichzelf vervolgens, als vonk van het universele bewustzijn, als “anders dan” of “los van” dat waar het uit voortkomt, legt er iets overheen en plaats zichzelf daarmee als het ware in de superimpositie, die feitelijk niet bestaat. Vanuit die positie ontstaan de twee effecten die het Zelf bedekken (“het Zelf bestaat niet” en “het Zelf blijft niet schijnen”) die, bijvoorbeeld door het bestuderen van dit werk, doorzien en weer opgelost moeten worden (HT). Vgl. F. Arav in Vivekacudmani blz. 12 d.m.v. vicāra, door zelf onderzoek, onderzoek in zich zelf, krijgt men hier zicht op : “het is een motiefloze directe observatie, een innerlijke aanschouwing, bij een geheel stille staat” (HT).

is; hoe dit onderzoek bestaat uit horen van, reflecteren op en contemplatie van WAARHEID, en Samadhi; hoe de indirecte kennis, verkregen door horen een einde maakt aan het idee “het bestaat niet” en de directe kennis verkregen door reflectie, dat wil zeggen door “Wie ben ik?”, en het zoeken daarbinnen, de onjuiste notie “dat het niet blijft schijnen” vernietigt; hoe de kennis van GIJ in DAT ZIJT GIJ gelijk is aan de kennis van DAT; hoe door meditatie de verschillende neigingen afsterven die de hindernissen onderweg vormden en de geest die de beperkende bedekking (*upadhi*) is, ook afsterft en door bij tijd en wijle onbelemmerde realisatie van BRAHMAN (God) wordt de Zoeker bevrijd van de binding van de drie soorten van *Karma* die de terugkerende geboorten en dood veroorzaken; hoe er in waarheid er voor het ZELF noch binding noch bevrijding bestaat en hoe de geest kan worden uitgeroeid.

In de veronderstelling dat dit behulpzaam zal zijn voor Zoekers naar Bevrijding heeft Sri Ramananda Saraswati (voorheen Munagala Venkataramirah), een volgeling van Sri Ramana Maharshi, door diens genade het thans beschikbare werk uit het Tamil naar het Engels vertaald. De laatste vier hoofdstukken *Savikalpa Samadhi*, *Nirvikalpa Samadhi*, *Jivan Mukti*, en *Videha Mukti* die niet in Tamil, Telugu of Sanskrit Manuscripten beschikbaar waren, konden niet in het Engels worden vertaald.

Naar informatie over de ontbrekende hoofdstukken wordt naarstig gezocht en aanwijzingen daartoe worden door de uitgever hooglijk gewaardeerd.

Onze oprechte dank gaat naar Z. H. Smt. Shanta Devi Maharani uit Baroda en Z.H. de Maharadja van Travancore wegens het ons toezenden van de originele Sanskrit Manuscripten van dit werk vanuit de Staatsbibliotheek voor Ramana Maharshi's raadpleging en voor de retourzending.

Dit boek is een van de weinige door Sri Ramana Maharshi gewaardeerde werken en deze vertaling (*naar het Engels*, H.T.) werd grondig herzien in diens aanwezigheid.

En dus zijn we aangemoedigd, om dit kleine deel aan het publiek aan te bieden in het volledige vertrouwen dat het de lezer goed zal doen.

De Uitgever (Sri Ramanasramam).

ADVAITA BODHA DĪPIKĀ
OF
LICHT VAN NON-DUALE KENNIS
INLEIDING

1. Ik groet eerbiedig de heilige voeten van de Opperste Heer, de Toevlucht van het hele universum, het Enige Middel waarmee samsara (de cyclus van geboorte en dood) overwonnen kan worden, de Eeuwige God Ganesa van het olifantgezicht!

2. Ik mediteer op de heilige meester die bekend staat als Chidambara Brahman, het wezenlijke zijn van het non-duale Opperste Zelf, Diens uiterste Vreugde en de meest vooraanstaande yogi van de mannen wier licht schijnt, verkreeg ik, een dwaas verblind door de ondoordringbare duisternis van beginloze Onwetendheid, het kostbare juweel van *Jñāna* (Wijsheid)!

3. Ik mediteer op die heilige meester, door aanraking van het stof van diens lotus voeten men eenvoudig, als was het in een ogenblik, de kustloze oceaan van samsara kan oversteken.

4-5. Voor hen die er aan toe zijn, die al hun zonden hebben weggebrand door boetedoening (in geoefende toepassing) in verschillende voorgaande geboorten, hun geest zuiver gemaakt, hun intellect voorzien van onderscheidingsvermogen tussen het ware van het onware, ongevoelig voor plezier van deze of van de andere wereld, hun geest en zintuigen onder controle, bevliegingen beheerst, handelingen opgegeven als waardeloze draaglast, stevig vertrouwen en de geest stil, gretig zoekend naar bevrijding van bindingen, wordt dit werk – SRI ADVAITA BODHA DĪPIKĀ – gepresenteerd in twaalf korte hoofdstukken.

6. Er verschenen reeds vele verschillende werken over *Advaita* van de Meesters van weleer, zoals Sri Shankaracharya en Vidyaranya: maar net zo graag als ouders luisteren naar de gebroken woorden in het gelispel van hun kind, net zo zullen goede mensen met grote en ruime harten dit werk eveneens kunnen lezen, onvolmaakt als het ook mag zijn.

HOOFDSTUK 1

ADHYAROPA

OVER SUPERIMPOSITIE

7. Hevig geteisterd door de drie soorten van kwellingen (*tapa-traya*)², intensief zoekend naar bevrijding van gebondenheid om zodoende vrij te zijn van dit pijnlijk bestaan, benadert een zich door het langdurig oefenen van de viervoudige *sadhana* onderscheidende leerling een waardige meester, en bidt:

8-12. Heer, meester, oceaan van genade, ik geef me aan u over! Ik bid u, red mij!

Meester: Redden van wat?

Leerling: Van de angst voor de wederkerende geboorte en dood.

M.: Verlaat samsara en vrees niet.

L.: Niet in staat tot het oversteken van deze enorme oceaan van samsara, vrees ik de wederkerende geboorte en dood. Dus heb ik me over gegeven aan U. Het is aan u om mij te redden!

M. Wat kan ik voor je doen?

L. Red me. Ik kan nergens anders toevluchten. Net als water het enige middel is om de vlammen te doven als het haar op iemands hoofd in brand staat, zo ook is een wijze zoals u bent, het enige toevluchtsoord voor mensen zoals ik die in vuur en vlam staan van de drie soorten kwellingen. U bent vrij van de illusie van samsara, kalm van geest en verzonken in de onvergelykbare Vreugde van Brahman, die zonder begin en zonder einde is. Voorzeker kunt u dit arme schepsel helpen. Ik bid u dat te doen!

M.: Wat betekent het voor mij dat je lijdt?

L.: Heiligen zoals u kunnen het niet verdragen te zien dat anderen lijden, zoals een vader dat niet van zijn kind kan zien. Zonder motief is uw liefde voor alle wezens. U bent de *Guru* zoals iedereen weet, de enige boot om ons over de oceaan van samsara te varen.

M.: Nu, wat maakt dat je lijdt?

² Deze kwellingen zijn: 1. '*ādhyātmika*': psychisch-fysieke kwellingen zoals angst en pijn; 2. '*ādhidāivika*': kwellingen teweeggebracht door niet-menselijke wezens en natuurrampen; 3. '*ādhibautika*': kwellingen teweeggebracht door soortgenoten (mensen).

L.: Gebeten door de wrede slang van samsara, ben ik verdwaasd en lijd ik. Meester, ik bid u, red me van deze hel en wees zo vriendelijk me te vertellen hoe ik vrij kan zijn.

13-17 *M.*: Goed gesproken, mijn Zoon! Je bent intelligent en goed gedisciplineerd. Er is geen noodzaak om je vaardigheid om een leerling te zijn te bewijzen. Je woorden laten duidelijk zien dat je geschikt bent. Nu, kijk eens hier, mijn kind!

In het Opperste Zelf van Bewustzijn-Kennis-Geluk (Sat-Chit-Ananda), wie kan het verhuizend wezen zijn? Hoe kan deze samsara bestaan? Wat kan het hebben doen ontstaan? En hoe en waardoor kan het zichzelf doen ontstaan? Zelf de non-duale Realiteit zijnde, hoe kun je misleid zijn? Zonder dat er iets afgescheiden was in diepe slaap, na diep en vredig te hebben geslapen, roept de dwaas bij het wakker worden “Ziehier, ik ben verloren!”. Hoe kun jij, het onveranderlijke, vormloze, Allerhoogste, Vreugdevolle Zelf uitschreeuwen “Ik wordt wedergeboren – ik ben ellendig!” en zo voort? Werkelijk, er is geboorte noch dood, niemand om geboren te worden of te sterven, niets van dat alles!

L.: Wat bestaat er dan?

M.: Er bestaat slechts het beginloze, eindeloze, non-duale, nooit gebonden, altijd vrije, pure, aanwezige, Allerhoogste, Geluk en Kennis.

18. *L.*: Als dat zo is, vertel me dan hoe deze machtige massieve misleiding van samsara mij in dichte duisternis, als een wolkendek in het regenseizoen versluiert.

19-20. *M.*: Wat kan er gezegd worden over de kracht van deze Illusie (Maya)!

Zoals iemand een boomstronk aanziet voor een man, evenzo zie jij het non-duale, perfecte Zelf, aan voor een individu. Misleid voel je je ellendig. Maar hoe komt deze illusie tot stand? Zoals een droom in de slaap verschijnt de bedrieglijke samsara dat op zichzelf onwaar is. Vandaar je vergissing.

21-24. *L.*: Wat is deze onwetendheid?

M.: Luister. In het lichaam verschijnt een fantoom, het “onware ik”, dat het lichaam voor zichzelf opeist en dit wordt *jiva* genoemd. Deze *jiva* is altijd naar buiten gericht, neemt de wereld voor werkelijk aan en ziet zichzelf als de doener en degene die plezier en pijn ervaart, begerig naar dit of dat, geen onderscheid makend, zich nimmer zijn ware nature herinnerend, noch onderzoekend naar “Wie ben ik?, Wat is deze wereld”, slechts door samsara dolend zonder zichzelf te kennen. Dergelijke vergeetachtigheid van het Zelf is Onwetendheid.

25. *L.*: Alle shastras (onderwijzende geschriften) verkondigen dat samsara het gegoochel is van Maya maar u zegt dat het Onwetendheid is. Hoe kunnen deze twee verklaringen met elkaar in overeenstemming worden gebracht?

M.: Deze Onwetendheid heeft verschillende namen zoals Maya, *Pradhana*, (het materiaal waarvan de wereld is gemaakt) *Avyakta* (het ongemanifesteerde), *Avidya* (onwetendheid), Natuur, Duisternis enzovoort. Daarom is samsara slechts het gevolg van Onwetendheid.

26. *L.*: Hoe projecteert deze onwetendheid de samsara?

M.: Onwetendheid heeft twee aspecten. Versluiting en Projectie (*Avarana – Vikshepa*). Hieruit rijst de samsara op. Versluiting werkt op twee manieren. Aan de ene kant zeggen we “Het is niet” en aan de ander kant “Het blijft niet schijnen”. (“Het beklijft niet”)

27-28. *L.*: Wilt u dit alstublieft nader verklaren?

M.: In een verhandeling tussen een meester en een student, waarbij de wijze onderwijst dat er slechts de non-duale Realiteit is, denkt de onwetende mens “Wat kan nou non-duale Realiteit zijn? Nee. Het kan er niet zijn.” Als een gevolg van deze beginloze versluiting, wordt, hoewel onderwezen, het onderwijs genegeerd en houden de oude opvattingen stand. Een dergelijke onverschilligheid is het eerste aspect van versluiting.

29-30. Vervolgens, met behulp van heilige boeken en barmhartige meesters, gelooft hij op een verwarrende maar oprechte manier in de non-duale Realiteit, maar dringt hij er toch niet echt diep in door en blijft aan de oppervlakte en zegt “De Realiteit blijft niet schijnen.” (“Het beklijft niet”.) Er is hier kennis dat Het niet blijft schijnen, desondanks blijft de illusie van onwetendheid bestaan. Deze illusie dat het niet blijft schijnen, is het tweede aspect van versluiting.

36. *M.*: Het moet beschouwd worden als een illusie omdat het er overheen gelegd / bedekt is en niet bestaat noch ervoor (waarneming) als erna (kennis).

L.: Hoe kan men zeggen dat het niet bestaat, noch ervoor (waarneming) als erna (kennis)?

M.: Om geschapen te kunnen worden, had het er niet kunnen zijn voorafgaand aan de schepping (d.w.z. het komt gelijktijdig met of na de schepping tot bestaan); in oplossing kan het niet bestaan; in de tussentijd verschijnt het eenvoudigweg als een getoverd luchtkasteel.

Voor zover het niet gezien wordt in diepe slaap en Samadhi, volgt hieruit dat zelfs nu het slechts een super impositie (overheenlegging, bedekking) en daarom een illusie is.

37. *L.*: Als er voorafgaand aan de schepping en in de oplossing ervan geen wereld is, wat kan er dan bestaan?

M.: Er is alleen het basale Bestaan, niet fictief, non-duaal, ongedifferentieerd, *ab extra* (zowel buiten, extern) en *ab intra* (als binnen, intern) (*Sajatiya*, [verschil in naam] *vijatiya* [verschil in vorm] en *svagata bheda* [verschil in onderdelen binnen en vorm]), Zijn-Kennis-Geluk, de onveranderlijke Realiteit.

L.: Hoe wordt het gekend?

M.: De Veda's zeggen: "Voorafgaand aan de schepping was er slechts het Pure Zijn" *Yoga Vasistha* helpt ons eveneens om het te begrijpen.

L.: Hoe?

38. *M.*: "In de oplossing wordt het hele universum teruggetrokken, slechts de Éénvoudige Realiteit blijft bewegingloos over, voorbij spraak en gedachten, noch duister noch licht, desondanks volmaakt, onbenoembaar, maar geen leegte", zegt *Yoga Vasistha*.

39. *L.*: Hoe kan in een dergelijke Non dualiteit het universum oprijzen?

M.: Net als in het eerder genoemde touw slang voorbeeld, ligt de onwetendheid rond het echte substratum verborgen in het touw, en zo ook ligt in de basale Realiteit de onwetendheid of anders genoemd *Maya* of *Avidya* verborgen. Hieruit rijzen vervolgens allerlei namen en vormen.

40-41. Deze *Maya*, die afhankelijk is van de ongebonden Kennis-Geluk-Realiteit, heeft de twee aspecten van versluiting en projectie (*avarana* en *vikshepa*); door de eerste onttrekt het zijn eigen substraat aan het zicht, en door de laatste toont de ongemanifesteerde *maya* als *geest*. Die vervolgens aan de gang gaat met haar evenvele latente neigingen in het projecteren van dit universum met alle namen en vormen.

42. *L.*: Heeft iemand dit al eerder gezegd?

M.: Ja, *Vasistha* tegen *Rama*.

L.: Hoe?

43-50. *M.*: "De krachten van *Brahman* zijn oneindig. Onder andere wordt daaruit de kracht zichtbaar waardoor het blijft schijnen".

L.: Wat zijn die verschillende krachten?

M.: Gewaarzijn in bezielde (zelfbewuste) wezens; beweging in de lucht; vastheid in aarde; vloeibaarheid in water; hitte in vuur; leegte in de ruimte; de neiging tot vergaan in de sterfelijken; en vele meer zijn alom bekend. Deze kwaliteiten bleven ongemanifesteerd en manifesteerden zich later. Zij moeten latent

zijn geweest in de non-duale Brahman, zoals de veren van de pauw in de eidooier alsook het uitspansel van de banyan boom in het miniature zaadje.

L.: Als alle krachten in de Éénvoudige Brahman liggen, waarom manifesteren zij zich dan niet gelijktijdig?

M.: Zie hoe de zaden van bomen, planten, kruiden, insecten e.d. zich allemaal in de aarde bevinden terwijl slechts enkele daarvan ontkiemen in overeenstemming met de soort grond, het klimaat en het seizoen. Zo ook zijn aard en mate van uitwerking van de krachten zich te manifesteren bepaald door omstandigheden. Op het moment dat Brahman (het substraat van alle krachten van Maya) zich met de kracht van het denken verbindt, manifesteert deze kracht zich als *geest*. En dus zet de tot dan slapende Maya zich plotseling voort als *geest* van de Opperste Brahman, de gezamenlijke bron van alles. En dan vormt deze geest het hele universum. Dat zegt Vasistha.

51. *L.:* Wat is de aard van deze geest die de kracht van de projectie van Maya vorm geeft?

M.: Haar natuur is het zich herinneren van ideeën of neigingen. Het heeft neigingen als haar inhoud en verschijnt in het waarnemen op twee manieren – “ik” en “Dit”.

L.: Wat zijn die modussen?

M.: Het zijn het concept “ik” en de concepten “dit”, “dat”, enzovoort.

52. *L.:* Hoe wordt deze ik-modus over het getuige zijnde bewustzijn heen gelegd?

M.: Net zo als (het idee) zilver over het parelmoer heen gelegd, parelmoer als zilver toont, zo ook toont (het idee) ik over de basale getuige heen gelegd zich als "ik", dat wil zeggen als het ego, alsof de getuige niet verschillend van het ego zou zijn maar het ego zelf.

53. Net zo als iemand door drank beneveld zich daardoor als een ander persoon gedraagt, zo ook vergeet de door de ik-modus ingenomen getuige zijn ware natuur en toont zichzelf als het ego.

54. *L.:* Hoe kan de onveranderlijke getuige zichzelf aanzien voor het veranderlijke ego?

M.: Zoals een man met een delier zichzelf voelt zweven, of dronkenman buiten zichzelf raakt, of een gek onsamenhangend raast, of een dromer op droomreis gaat, of een man bezeten is van raar gedrag, verschijnt de getuige, hoewel zelf onaangedaan en onveranderlijk, door de verderfelijke invloed van het fantoom ego, veranderd als “ik”.

55. *L.*: Toont de ik-modus van de geest de getuige veranderd als het ego, of toont het zichzelf veranderd als het ego in de getuige?

56-57. *M.*: Nu, deze vraag kan zo niet gesteld worden, omdat het (het ego) geen bestaan heeft los van het Zelf, kan het zichzelf niet tonen. Daarom moet het het Zelf tonen alsof veranderd is in het ego.

L.: Wilt u dit alstublieft nader uitleggen?

M.: Net zoals de onwetendheidsfactor in het touw zichzelf niet kan tonen als de slang, maar het touw op een slang moet laten lijken, datgene in water dat zichzelf niet kan tonen, maakt het water kenbaar als schuim, bellen en golven, datgene in vuur, onmachtig in zichzelf, waarmee het vuur zich kenbaar maakt als vonken, datgene in klei dat zich niet kan manifesteren maar de klei toont als een pot, zo ook kan de kracht in de getuige zich niet zelf kenbaar maken maar toont zich als het ego.

58-60. *L.*: Meester, hoe kan het gezegd worden dat door maya het Zelf gefragmenteerd wordt tot individuele ego's? Het zelf is niet aan iets anders gerelateerd; het blijft onbezoedeld en onveranderd zoals ruimte. Hoe kan maya dit beïnvloeden? Is het niet absurd om te spreken van fragmentatie van het Zelf, alsof je zou zeggen "Ik zag iemand ruimte vastpakken en er een mens van kneden, of lucht vormen tot een vat?". Ik ben thans verzonken in de oceaan van samsara. Red mij alstublieft.

61. *M.*: Maya wordt Maya genoemd omdat het het onmogelijke mogelijk maakt. Het is de kracht die zichtbaar maakt wat er niet altijd was, zoals een tovenaars zijn publiek midden in de lucht een hemelse stad kan laten zien. Als een mens dit kan, kan maya dat dan niet doen? Daar zit niets absurd in.

62-66. *L.*: Wilt u mij dat alstublieft verhelderen.

M.: Overweeg hoe de kracht van slaap droomvisioenen op kan roepen. Een man in een hutje in een dichte kamer valt in slaap en in zijn droom en zwerft in het rond en neemt de gedaante aan van vogels en beesten; terwijl de dromer slapend in zijn huis ligt, toont de droom hem als lopend in de straten van Benares of de zandbanken van Setu; hoewel de slaper er onveranderlijk bijligt kan hij in zijn droom toch in de lucht opvliegen, valt hij halsoverkop in een ravijn, of snijdt zijn eigen hand af en draagt die in zijn hand. In de droom zelf is er geen vraag over consistentie of iets anders. Wat er ook gezien wordt lijkt te kloppen en wordt niet bekritiseerd. Als een eenvoudige slaap het onmogelijke mogelijk maakt, wat is er dan zo wonderbaarlijk aan dat de Almachtige Maya het onbeschrijflijke universum schept? Dat is haar ware natuur.

67-74. Om dit te illustreren zal ik je in het kort een verhaal uit Yoga Vasistha vertellen. Er was eens een koning genaamd Lavana, een juweel uit het Iks-

hvaku geslacht. Op een dag toen iedereen was verzameld in de hof van het paleis, verscheen er een tovenaar voor hem.

Hij liep snel op de koning af, groette hem en zei “Uwe Majesteit, ik zal u een wonder tonen, kijk!” Voor de koning staand wuifde hij ineens met een waaier van pauwenveren. De koning was versuft, vergat zichzelf en zag een grote illusie zoals in een buitengewone droom. Er stond een paard voor hem, hij beklom het en reed erop, jagend in het woud. Na een lange jacht was hij dorstig, kon geen water vinden en werd vermoeid. Juist op dat moment kwam daar een meisje van lage komaf met eenvoudig voedsel op een aarden schaal. Door honger en dorst gedreven, schoof hij alle beperkingen van komaf en zijn eigen waardigheid terzijde, en vroeg haar om eten en drinken. Ze bood aan hem tegemoet te komen op voorwaarde dat ze zijn wettelijke echtgenoot zou worden. Hij ging zonder aarzelen akkoord, nam het door haar gegeven eten aan, ging toen mee naar haar gehucht, waar zij beiden leefden als man en vrouw en twee zonen en een dochter kregen.

Al die tijd bleef de koning op de troon. Maar in de korte onderbreking van anderhalf uur had hij nog een ander onzalig illusoir leven, dat verschillende jaren duurde.

Op die wijze had Vasistha Rama verschillende lange verhalen verteld om hem op die manier een indruk te geven van het wonderbaarlijke spel van Maya waardoor het onmogelijke gemakkelijk mogelijk wordt gemaakt.

75-76. Er is geen illusie die niet door de kracht van de geest ten toon gespreid kan worden, en niemand die er niet door wordt misleid. Zijn kernmerk is te volbrengen wat onmogelijk is. Niets kan aan zijn kracht ontsnappen. Zelfs het Zelf, dat altijd onveranderlijk en onbezoedeld is, ondergaat de schijn van verandering en bezoedeling.

L.: Hoe kan dat zo zijn?

M.: Zie hoe de onverdeelde en onbezoedelde hemellucht blauw lijkt. Zo ook wordt het Opperste Zelf, hoewel altijd zuiver, ingenomen door het ego en aangezet om te paraderen als *jiva*, net zoals koning Lavana leefde als een armzalige ellendeling

77. *L.:* Als het Opperste Zelf door mee te gaan in de ik-modus van de geest een illusoire *jiva* wordt, zou hij moeten verschijnen als een enkelvoudige *jiva*. Hoe kan de enkelvoudige Realiteit zich tonen als ontelbare *jiva's*?

78-80. *M.:* Zodra de illusie van een enkelvoudige *jiva* in het Zuivere Opperste Zelf in werking treedt, schept het op natuurlijke wijze andere *jivas* in de Zuivere Ruimte van Kennis. Als een hond een kamer met spiegelwanden binnenkomt, is er eerst één reflectie in één spiegel, die vervolgens door een hele reeks

aan reflecties ontelbaar worden en de hond zichzelf omringd ziet door zoveel honden gromt en vechtgedrag vertoont. Dat geldt ook voor het Zelf van pure, non-duale Ruimte van Bewustzijn. De illusie van één *jiva* is noodgedwongen verbonden met de illusie van verschillende *jivas*.

81-83. Nogmaals, de gewoonte om de wereld te zien als jij-ik-hij enz., dwingt ook de dromer om in dromen vergelijkbare illusoire entiteiten te zien. Op dezelfde wijze zorgen opgestapelde gewoonten uit vorige levens ervoor dat het Zelf, dat slechts zuivere Kennis-Ruimte is, zelfs nu ontelbare illusoire *jivas* ziet. Wat is er buiten het gezichtsveld van Maya, die zelf ondoorgrondelijk is? Dit gezegd hebbende, luister naar hoe de lichamen en sferen werden geschapen.

84-85. Net zoals het Opperste Zelf wordt getoond als “Ik” door de Ik-modus van Maya, zo ook wordt Het in de “dit”-modus getoond als deze schepping met al haar inhoud.

L.: Hoe?

M. : De kracht van het uitdijen zit in de “dit”-modus wiens natuur het is om “dit” of “dat” in de verbeelding op te roepen. In de Ruimte van Gewaarzijn herinnert het zich de miljoenen latente neigingen als “dit” en “dat”. Aangewakkerd door deze latente neigingen, toont de *jiva*, hoewel zelf de Ruimte van bewustzijn, zich nu als het individuele lichaam enzovoort, als de uiterlijke wereld en de verscheidenheden.

L.: Hoe?

86-89. M.: Als eerste verschijn geest in de onverdeelde Ruimte van Bewustzijn. Haar bewegingen vanuit de eerder genoemde latente neigingen komen tevoorschijn in verschillende illusoire vormen, zoals “hier is het lichaam met organen en ledematen” - “ik ben dit lichaam”- “hij is mijn vader”- “ik ben zijn zoon”- “mijn leeftijd is zo en zo” - “dit zijn onze familie en vrienden” “ik en jij”- “dit en dat”- “goed en slecht”- “genot en pijn” - “gebondenheid en bevrijding”- “standen, rangen en plichten” - Goden, mensen en andere schepselen” - “hoog, laag en in het midden” - “genieter en genietingen” - “vele miljoenen sferen” - enzovoort.

L.: Hoe kunnen deze latente neigingen nu zichzelf laten verschijnen als dit enorme universum?

90. M.: Een mens, die in diepe slaap onbeweeglijk en gelukkig blijft, ziet, als hij wordt verstoord door opkomende neigingen, illusoire droombeelden en schepselen en werelden, maar die zijn echter niets anders dan latente neigingen in hem. Evenzo wordt hij in de wakende staat misleid door de latente neigingen die zich manifesteren als deze schepselen en werelden.

91. *L.*: Welnu, meester, de droom is slechts een reproductie van mentale indrukken die werden gevormd in de wakende staat en daarvoor lagen te slapen. Zij produceren ervaringen uit het verleden. Daarom is het juist om te stellen dat droombeelden slechts mentale creaties zijn. Als hetzelfde waar zou zijn ten aanzien van de wakende staat, dan moet dit de reproductie zijn van enkele indrukken uit het verleden. Wat zijn die indrukken die deze wakende ervaringen doen oprijzen?

92. *M.*: Net zoals ervaringen van de wakende staat de droomwereld doen oprijzen, doen ervaringen uit vorige levens deze wereld van de wakende staat oprijzen, maar desalniettemin illusoir.

L.: Als de huidige ervaring het resultaat is van de voorafgaande, wat deed dan de voorafgaande oprijzen?

M.: Dat was door zijn voorafgaande en zo maar door.

L.: Dit kan dan doorgaan tot het begin van de schepping. In de oplossing daarvan moeten alle indrukken zijn opgelost. Wat was er over om een nieuwe schepping tot stand te brengen?

M.: Net zo als jouw indrukken die je op de ene dag heb verzameld liggen te sluimeren en de volgende dag zichtbaar worden, zo ook verschijnen de indrukken van de voorafgaande scheppingscyclus (*kalpa*) opnieuw in de daarop volgende. En zo hebben deze indrukken van Maya geen begin, maar verschijnen zij steeds en steeds opnieuw.

93. *L.*: Meester, Dat wat op voorgaande dagen werd ervaren kunnen we ons herinneren. Waarom herinneren we ons niet onze vorige levens?

94-95. *M.*: Dit kan niet zo zijn. Zie hoe de ervaringen in de wakende staat zichzelf herhalen in de droom maar dan niet op dezelfde wijze worden ervaren als in de wakende staat, maar anders. Waarom? Omdat de slaap alles anders maakt, in zoverre dat het de oorspronkelijke inhoud verbergt en vervormt, waardoor dezelfde ervaring ervan in een droom anders beleefd wordt, vaak afwijkend en wiebelig. Op dezelfde manier worden de ervaringen uit vorige levens beïnvloed door doorstane periodes van coma en sterfmomenten zodat de huidige context anders is dan die uit het verleden en dat dezelfde ervaring die wordt herhaald in een andere context ons niet het verleden doen herinneren.

96. *L.*: Meester, droombeelden zijn alleen mentale creaties, zijn voorbijgaand en al snel doorzien als onwaar. Dus is het juist om te zeggen dat zij illusoir zijn. De wereld in de wakende staat daarentegen wordt ervaren als blijvend en alle bewijs daarvan toont dat het werkelijk is. Hoe kan het samen met de dromen worden geclassificeerd als zijnde illusoir?

97-98. *M.*: In de droom zelf, worden de beelden ervaren als bewezen en werkelijk; ze worden op dat moment niet ervaren als onwaar. Evenzo, op het moment van ervaring, lijkt de wakende wereld ook waar en bewezen. Maar wanneer je ontwaakt tot je ware natuur, gaat ook deze wereld voorbij als onwerkelijk.

L.: Wat is dan het verschil tussen de droomstaat en de wakende staat?

99. *M.*: Beide zijn slechts mentaal en illusoir. Hierover kan geen twijfel bestaan. De droomstaat is een langgerekte illusie en de droom een korte.

100. *L.*: Als de wakende staat slechts een droom is, wie is daar dan de dromer?

M.: Dit gehele universum is het droomresultaat van het non-duale, zuivere / smetteloze, Kennis Geluk, niets anders.

L.: Maar een droom doet zich alleen voor in slaap. Is het Opperste Zelf in slaap gevallen om deze droom te kunnen zien?

M.: Onze slaap komt overeen met Haar Onwetendheid die sinds onheugelijke tijden haar ware natuur verbergt. En dus droomt Het de droom van dit universum. Net zoals de dromer wordt misleid tot het denken dat hij degene is die zijn dromen ervaart, zo ook doet het onveranderlijke Zelf zich door illusie voor als een deze samsara ervarende *jiva*.

101. Bij het zien van het droomachtige lichaam, de zintuigen, etc., wordt de *jiva* de misleiding ingetrokken tot het geloof dat *hij* dat lichaam, de zintuigen etc. *is*; daarmee draait hij rond en rond door de wakende, de droom en de diepe slaap staat. Dit vormt zijn samsara.

102-104. *L.*: Wat is *jagrat* (de wakende staat)?

M.: Het is het fenomeen van de ik-modus samen met alle andere modussen van geest en alle daar aan gerelateerde objecten. Als het de ik-heid aanneemt in het grove lichaam in de wakende staat, gaat het individu onder de naam van *visva*, degene die de wakende staat ervaart.

L.: Wat is droom (staat) (*svapna*)?

M.: Nadat de zintuigen uit externe activiteiten zijn teruggetrokken, reproduceren de indrukken die zich hebben gevormd in de mentale modussen van de wakende staat als beelden (visioenen) in dromen. Degene die deze subtiele staat ervaart wordt gekend als de *taijasa*.

L.: Wat is diepe slaap (*sushupti*)?

M.: Als alle mentale modussen in de causale onwetendheid in latente staat blijven, wordt gezegd dat dit de diepe slaap is. Degene die hier ervaart en gekend wordt als *prajna* ervaart het geluk van het Zelf.

105. Zo draait de *jiva* rondjes alsof in een draaimolen vanwege de werking van zijn voorbije handelingen (*karma*) die hem in overeenstemming hiermee doordlopend waken, dromen en diepe slaap doen ervaren.. Dit is samsara. Op dezelfde wijze is de *jiva* onderhevig aan geboorte en dood als gevolg van karma uit het verleden.

106. Desalniettemin zijn zij slechts verschijnselen van de misleide geest en niet (echt) werkelijk. Hij schijnt te worden geboren en te sterven.

L.: Hoe kunnen geboorte en dood illusoir zijn?

M.: Luister goed naar wat ik zeg.

107-109. Net zoals de *jiva* wordt overmeesterd door de slaap, leidt wat hij doormaakt in de wakende staat tot droomgebeurtenissen om daarmee ervaringen uit het verleden te herhalen, of er een totaal verdwijnen is van alle externe zaken en alle mentale activiteit, zo ook wanneer hij wordt getroffen door coma voorafgaand aan de dood, gaat wat hij doormaakt verloren en is de geest latent. *Dit is de dood*. Het fenomeen dat de geest de ervaringen uit het verleden hervat in nieuwe omstandigheden, heet *geboorte*. Het proces van geboorte vangt aan als de mens zich verbeeldt "Hier is mijn moeder, ik lig in haar baarmoeder, mijn lichaam heeft deze ledematen". Dan verbeeldt hij zich in deze wereld te zijn geboren en zegt later "Dit is mijn vader, ik ben zijn zoon; ik ben van die en die leeftijd; dit zijn mijn familieleden en vrienden; dit prachtige huis is van mij" en zo maar door. Deze reeksen van nieuwe illusies beginnen met het verlies van vorige illusies in coma voorafgaand aan de dood, en hangen af van handelingen in het verleden.

110-113. De door het onware, aan de dood voorafgaande coma overvallen, heeft de *jiva* verschillende illusies overeenkomstig de handelingen uit het verleden. Na de dood gelooft hij "Hier is de hemel, het is erg aangenaam, ik ben er nu in, ik ben nu een prachtig hemels wezen, en vele hemelse jongedames zijn mij dienstig; ik heb nectar om te drinken", of "Hier is het rijk van de Dood, hier is de God van de Dood; oh! Ze zijn zo wreed - ze werpen me in de hell!" of, "Hier is het rijk van de *pitrs* (voorvaderen); of van Brahma, of van Vishnu, of van Shiva" enzovoort. Dus afhankelijk van hun aard tonen de latente neigingen van karma uit het verleden zich aan het Zelf, dat altijd de onveranderlijke Ruimte van Bewustzijn blijft, als illusies van geboorte, dood, een reis naar de hemel, de hel en andere regionen. Zij zijn slecht misleidingen van de geest en onwerkkelijk.

114. In het Zelf van de Ruimte van Bewustzijn, daar is het fenomeen van het universum, net als een hemelse stad in de lucht. Het is ingebeeld als echt, maar

dat is inderdaad dus niet zo. Namen en vormen verzinnen het en meer is het niet.

115. *L.*: Meester, niet alleen ik maar alle anderen ervaren deze wereld van bezielde (zelfbewuste) en onbezielde wezens op directe wijze en beschouwen deze als bewezen en onwerkelijk. Van waar uit de stelling dat het onwaar is?

116. *M.*: De wereld met al haar inhoud wordt slechts over de Ruimte van Bewustzijn heen gelegd.

L.: Door wat wordt er iets overheen gelegd?

M.: Door Onwetendheid van het Zelf.

L.: Op welke wijze wordt er iets overheen gelegd?

M.: Zoals een schilderij van bezielde (zelfbewuste) en onbezielde wezens een voorstelling op een achtergrond is.

117. *L.*: Daar waar de geschriften verklaren dat dit hele universum werd geschapen door de wil van *Isvara*, zegt u dat het komt door iemands eigen onwetendheid. Hoe kunnen deze twee verklaringen in overeenstemming gebracht worden?

118. *M.*: Er is geen contradictie. Wat de geschriften zeggen, dat *Isvara* door middel van *Maya* de vijf elementen schiep en mengde op verschillende manieren³ om zodoende allerlei verscheidenheid in de schepping te creëren, is allemaal onwaar.

L.: Hoe kunnen de geschriften onwaarheden verkondigen?

M.: Zij zijn gidsen voor de onwetenden en bedoelen niet dat wat zich aan de oppervlakte toont.

L.: Hoe zit dat?

M.: De mens die vergeten is dat zijn ware staat van zijn de volmaakte Ruimte van Bewustzijn is, wordt misleid door Onwetendheid door zichzelf te identificeren met een lichaam, enzovoort, en beschouwt zichzelf als een onbetekenend gemiddelde individu. Als hem wordt verteld dat hij de schepper is van het hele universum, zal hij dit idee minachtend wegwuiven en weigeren zich te laten leiden. Dus afdalend tot dit niveau positioneren de geschriften *Isvara* als de schepper van het universum. Maar dit is niet de waarheid. De geschriften openbaren de waarheid aan de competente zoeker. Je ziet nu het kinderverhaaltje voor metafysische waarheid aan. In dit verband is het goed je het kinderverhaal uit *Yoga Vasistha* te herinneren.

³ Dit is uitgelegd in Śaṅkara's Pancikaranam en in Varttika van Suresvacarya.

119-134. *L.*: Welke is dat?

M.: Het is een prachtig verhaal om de leegheid van dit universum te illustreren. Door dit te horen zullen alle verkeerde ideeën over dat de wereld echt is en geschapen door *Isvara* verdwijnen. Kort gezegd gaat het verhaal als volgt: -

Een kind vroeg de kinderjuf om een interessant verhaal te vertellen. Daarop vertelde ze het volgende:

Er was eens een machtige koning, wiens moeder een onvruchtbare vrouw was, en hij regeerde over alle drie de werelden. Zijn woord was wet voor alle koningen in deze werelden. De zoon van deze onvruchtbare moeder had buitengewone vermogens om werelden te kunnen scheppen, te onderhouden en weer te doen oplossen. Naar eigen wens kon hij een van de drie lichamen aannemen, wit, geel of zwart. Toen hij het gele lichaam aantrok voelde hij het verlangen om, als een tovenaer, een stad te scheppen.

Kind, *K.*: Waar is die stad?

J.: Die hangt in de lucht.

K.: Hoe heet deze stad?

J.: Volledige Onwaarheid.

K.: Hoe is de stad opgebouwd?

J.: Er zijn veertien koninklijke wegen, ieder verdeeld in drie onderdelen met daarin respectievelijk vele pleziertuinen, enorme herenhuizen, en zeven luxe baden – overkoepeld door parelsnoeren. Twee lampen – de ene warm en de andere koud – verlichten continue de stad. De zoon van de onvruchtbare moeder heeft er vele prachtige huizen gebouwd, sommige in de hoogte, sommige in het midden en andere laag bij de grond. Ieder daarvan heeft een zwart fluwelen dak, negen uitgangen, verschillende ramen om een briesje binnen te laten, vijf lampen, drie witte pilaren en prachtig gepleisterde muren. Met zijn toverkracht schiep hij angstaanjagende fantomen, voor ieder huis een. Zoals een vogel zijn nest opzoekt gaat hij naar wens ieder van deze huizen binnen om zich vrolijk te vermaken.

135-150. Met zijn zwarte lichaam beschermt hij d.m.v. fantoombewakers deze huizen. Met zijn witte lichaam legt hij ze meteen weer in de as. Deze zoon van de onvruchtbare vrouw die als een gek in een zucht herhaaldelijk de stad schept, beschermt en vernietigt, was eens moe na zijn werk, en verfriste zichzelf door te baden in de luchtgespiegelde waterbronnen en droeg trots een krans van uit de lucht geplukte bloemen. Ik heb hem gezien, hij zal spoedig naar hier komen om je vier halssnoeren met juwelen gemaakt van glimmende glasscher-

ven en enkelbanden van parelmoerzilver cadeau te doen. Het kind geloofde het verhaal en was blij.

Zo is het ook met de dwaas die deze wereld voor waar aanziet.

141-148. *L.*: Op welke manier illustreert dit verhaal de voorgaande stelling?

M.: Het kind in de legende is de onwetende mens van de wereld; de flauwe kinderjuf is het geschrift dat spreekt van de schepping door *Isvara*, de zoon van de onvruchtbare vrouw is de *Isvara* geboren uit Maya; zijn drie lichamen zijn de drie kwaliteiten van Maya; zijn aanname van de drie lichamen is het aspect van Brahma, Vishnu of Rudra. In het gele lichaam schept Brahma, die de rode draad is die door de hele schepping, het in de Ruimte van Gewaarzijn die overeenkomt met het verhaal de lucht; diens naam is Absolute Onwerkelijkheid; de veertien koninklijke wegen zijn de veertien werelden; de lusthoven zijn de wouden, de herenhuizen zijn de berggebieden; de twee lampen zijn de Zon en de Maan en de luxueuze vijvers opgesmukt met parelsnoeren heen lopen zijn de oceanen waarin zo vele rivieren uitmonden.

149-155. De in de hoogte, de in het midden en de laag bij de grond gebouwde huizen zijn de lichamen van de hemelse wezens, mensen en dieren; de drie pilaren zijn het skelet van botten; het pleister op de wanden is de huid, het zwarte dak is het hoofd met haar er op; de negen poorten zijn de negen ingangen tot het lichaam; de vijf lampen zijn de vijf zintuigen en de fantoombewaker is het ego.

En *Isvara*, de koning die de zoon is van de onvruchtbare vrouw Maya, treedt, nadat hij de huizen van lichamen heeft gebouwd, daar naar wens naar binnen, vermaakt zich met het gezelschap van de fantoom ego's en zwerft doelloos rond.

156-160. Met het zwarte lichaam fungeert hij als Vishnu ofwel *Virat*⁴ en onderhoudt het universum, Met het witte lichaam als Rudra de vernietiger, die in allen woont, trekt hij het hele universum terug in zichzelf. Dit is zijn vermaak en hij geniet er van. Van dit plezier wordt gezegd dat dit het zich opfrissen met water van de luchtspiegeling door de koning is. Zijn trots zit in zijn soevereiniteit. De bloesems van de lucht zijn zijn gereedschap, alleswetendheid en alleskunnendheid.

De enkelbanden zijn de hemel en de hel, de vier snoeren met glimmende glasscherven zijn de vier fases van *Mukti - Salokya, Samipyra, Sarupya* en *Sayujya*, bedoelende gelijkwaardigheid als staat, als voorwaarde of kracht en als uiteindelijke identiteit. Men leeft en werkt toe naar de verwachte aankomst van de

⁴ Totaliteit van de objectieve wereld

koning om de gaven uit te delen - waarmee de gebeden van de volgelingen worden verhoord.

Op deze wijze wordt de onwetende, geschriften bestuderende student misleid door zijn Onwetendheid om te geloven dat de wereld echt is.

161. *L.*: Als de hemel en hel en de vier staten van zaligheid (*Mukti*) allemaal onwaar zijn, waarom zou een deel van de geschriften dan methoden beschrijven van hoe de hemel of zaligspreking is te bereiken?

162-164: Als een moeder ziet dat haar kind maagpijn heeft, zal ze als een liefhebbende moeder het kind daar graag een peper tegen laten innemen, maar, zich bewust van het feit dat het kind geen peper wil innemen, zal ze de keel smeren met honing voordat ze de peper door zijn mond naar binnen werkt.

Op dezelfde wijze bedekken geschriften vanuit genade, bij het zien van het lijden van de onwetende student in de wereld, verlangend naar het mogelijk maken van het realiseren van de waarheid, maar zijn voorkeur kennend voor de wereld en de afkeer van de - subtiele en moeilijk de begrijpen - non-duale Realiteit, omhullen deze met de zoete geneugten van de hemel e.d., voordat de non-duale Realiteit wordt blootgelegd.

165. *L.*: Hoe kunnen ideeën over de hemel en dergelijke hem naar de non-duale Realiteit leiden?

M.: Door de juiste handelingen wordt de hemel verworven, door strenge disciplines en toewijding aan Vishnu de vier stadia van zaligheid. Door herhaalde oefening in verschillende wedergeboortes wordt zijn geest zuiver en wendt zich af van zintuigelijk genot om vervolgens het hoogste onderricht van de non-duale realiteit te ontvangen.

166. *L.*: Meester, toegegeven dat de hemel, de hel e.d. onwaar zijn, hoe kan *Isvara* die zo vaak in de geschriften wordt genoemd, onwaar verklaard worden?

167. *M.*: Wel, de passages die gaan over *Isvara* in al zijn glorie, worden gevolgd door andere die zeggen dat *Isvara* het product is van Maya, en de *jiva* die van Onwetendheid (*Avidya*).

L.: Waarom spreken de geschriften zichzelf tegen met passages van verschillende herkomst?

M.: Hun doel is om de student zijn geest te zuiveren door zijn eigen inspanning zoals goede handelingen, strenge discipline en toewijding. Om hem over te halen, wordt hier van gezegd dat deze hem plezier zullen brengen. Maar onbeziel, kunnen deze handelingen niet uit zichzelf goed resultaat opleveren. Dus wordt gezegd dat een almachtige *Isvara* de vruchten van handeling schenkt.

Dat is hoe *Isvara* ten tonele verschijnt. Verderop zeggen de geschriften dat zowel de *jiva*, *Isvara* en de *jagrat* (de wereld) allemaal even onwaar zijn.

168: *Isvara* als product van illusie is niet meer werkelijk dan het droom subject, het product van slaap. Hij behoort tot dezelfde categorie als de *jiva*, het product van onwetendheid, of het droom subject, het product van slaap.

169-174. *L.*: De geschriften zeggen dat *Isvara* het product is van Maya en hoe kunnen we dan zeggen dat Hij uit Onwetendheid bestaat?

M.: De Onwetendheid van het Zelf kan werken in enkelvoud of in totaliteit zoals we spreken van een enkele boom of een heel woud. De totale onwetendheid van het hele universum wordt Maya genoemd. Haar product (resultaat) *Isvara* functioneert als *Virat* in de universele wakende staat; als *Hiranyagarbha* in de universele droomstaat, en als Bewoner in de universele slaap. Hij is alleswetend en alleskunnend. Ontstaand vanuit de wil om te scheppen en eindigend met het doordringen van alle schepselen, dit is Zijn samsara. Van de individuele onwetendheid wordt gezegd dat het eenvoudigweg onwetendheid is. Het product daarvan, de *jiva*, functioneert respectievelijk als *visva*, *tajasa* en *prajna* in de individuele wakende, droom en diepe slaap staten. Zijn kennis en capaciteiten zijn beperkt.

Er wordt gezegd dat hij de doener en de ervarene is. Zijn samsara bestaat uit alles wat ligt tussen de huidige wakkere activiteiten en uiteindelijke bevrijding. Op die wijze hebben de geschriften het duidelijk gemaakt dat *Isvara*, de *jiva* en de *jagrat* allemaal illusoir zijn.

175-179. *L.*: Welnu, meester, net als de onwetendheid omtrent het touw de illusie kan wekken van een slang, zo ook kan onwetendheid omtrent onszelf de illusie scheppen een *jiva* te zijn. Maar hoe kan dat doorgetrokken worden naar het eveneens scheppen van illusies van *Isvara* en *jagrat*?

M.: Onwetendheid heeft geen delen; het handelt als een geheel en produceert alle drie de illusies tegelijkertijd. Als de *jiva* zich toont in de wakkere en droom staat, doen *Isvara* en *jagrat* dat ook. Als de *jiva* wordt opgelost, worden de anderen dat ook. Dit wordt gestaafd door onze ervaringen van de wakkere en droom verschijningen, en hun verdwijnen in diepe slaap, zwijmelingen, de dood en *samadhi*.

Zo worden met de uiteindelijke oplossing van het *jiva*-schap door kennis gelijktijdig ook de anderen uiteindelijk geëlimineerd. De wijzen wier onwetendheid met alle bijbehorende verschijnende illusies volledig is verdwenen en die zich slechts van het Zelf bewust zijn, ervaren rechtstreeks de non-duale Realiteit. Dus is het duidelijk dat onwetendheid omtrent het Zelf de grondoorzaak is van alle drie de illusies – *jiva*, *jagrat* en *Isvara*.

180. *L.*: Meester, als *Isvara* de illusie van onwetendheid zou zijn, moet hij zich als zodanig manifesteren. Maar in plaats daarvan toont hij zich als de herkomst van het universum en als onze schepper. Het lijkt niet redelijk om te zeggen dat *Isvara* en *jagat* beiden illusoire producten zijn. In plaats van te verschijnen als onze creatie, verschijnt Hij als onze schepper. Spreekt dat zichzelf niet tegen?

181-183. *M.*: Nee. In dromen ziet de dromer zijn vader die lang geleden al dood was. Hoewel de vader door hemzelf als een droomillusie is gecreëerd, voelt de dromer dat de ander de vader is en hijzelf de zoon, en dat hij zijn vaders bezit, dat hij zelf heeft geschapen, heeft geërfd.

Zie nu hoe de dromer individuen en dingen schept, er een verbinding mee aangaat en denkt dat zij er eerst waren en dat hij erna kwam. Zo is het ook met *Isvara*, de *jagat* en de *jiva*. Dit is slechts de truc van Maya die het onmogelijke mogelijk kan maken.

L.: Hoe komt Maya zo machtig?

M.: Geen wonder. Zie hoe een gewone goochelaar een heel publiek een luchtgespiegelde hemelse stad kan voortoveren of hoe jijzelf een prachtige eigen wereld kunt scheppen in je dromen.

Als dat al mogelijk is voor individuen met gemiddelde krachten, waarom zou dat andere dan niet mogelijk zijn voor Maya, die de universele stoffelijke oorzaak is.

Concluderend, dit allemaal inclusief *Isvara*, *jiva* en *jagat* zijn illusoire verschijningen als resultaat van iemands onwetendheid en die over de ene Realiteit, het Zelf, zijn heen gelegd.

Dit leidt ons naar de overweging hoe deze overleggingen zijn te verwijderen.

* * *

Hoofdstuk II

APAVADA

DE VERWIJDERING VAN DE SUPERIMPOSITIE

1. *L.*: Meester, van Onwetendheid wordt gezegd dat het geen begin heeft; hieruit volgt dat het geen einde zal hebben. Hoe kan de beginloze Onwetendheid worden verdreven? Wilt U, als oceaan van genade, mij dat alstublieft vertellen.

2. *M.*: Jawel, mijn kind; je bent intelligent en je kunt subtiele dingen begrijpen. Je hebt het juist gezegd. Onwetendheid heeft waarlijk geen begin, maar het heeft wel een einde. Er wordt gezegd dat het opkomen van kennis het einde is van Onwetendheid. Net zoals de zonsopgang de duisternis van de nacht verdrijft, zo verdrijft ook het licht van kennis de duisternis van Onwetendheid.

3-4. Om verwarring te vermijden: ieder ding in de wereld kan worden beschouwd door analyse van diens individuele eigenschappen in de categorieën: oorzaak, aard, effect, beperking en resultaat. Maar de non-duale transcendentale Realiteit is voorbij dit alles, terwijl al het overige, vanaf Maya en zo verder, abusievelijk als over Het heen liggend waargenomen, onderworpen is aan bovengenoemde analyse.

5. Van deze heeft Maya geen antecedenten want het is niet het product van wat dan ook wat er aan voorafging, en het blijft in Brahman, vanzelfsprekend en zonder begin. Voorafgaand aan de schepping kon er geen oorzaak zijn voor haar manifestatie, desondanks manifesteert het zich en dat moet dus vanuit zichzelf zijn.

6. *L.*: Is er enige gezaghebbende autoriteit die deze verklaring draagt?

M.: Ja. De woorden van Vasistha. Hij zegt: Net als bellen spontaan uit het water opborrelen, zo eveneens rees de kracht om naam en vorm te manifesteren op uit het almachtige en volmaakte transcendentale Zelf.

7-9. *L.*: Maya zal toch wel een oorzaak moeten hebben. Net zoals klei geen pot kan worden zonder de inbreng van een pottenbakker, zo ook kan de tot dan ongemanifesteerd blijvende Macht alleen gemanifesteerd worden door *Isvara's* wil.

M.: In de oplossing (van de schepping) resteert slechts de non-duale Brahman en geen *Isvara*. Het kan dus duidelijk niet Zijn wil zijn. Als gezegd wordt dat in de oplossing allen worden teruggetrokken uit manifestatie en ongemanifesteerd overblijven, houdt dat in dat alle *jivas*, het hele universum, en *Isvara* allemaal ongemanifesteerd zijn geworden.

De ongemanifesteerde *Isvara* kan Zijn wil niet uitoefenen. Wat er gebeurt is dit: net als de slapende kracht van slaap zichzelf toont als droom, zo ook toont de slapende kracht van Maya zichzelf als veelheid, bestaande uit *Isvara*, Zijn wil, het universum en de *jivas*. *Isvara* is aldus het product van Maya en Hij kan niet de oorsprong zijn van Zijn oorsprong. Maya heeft daarom geen voorafgaande oorzaak.

In oplossing blijft slechts het Pure Zijn over, ontdaan van wil, geen wijziging toelatend.

In schepping schijnt de tot dan toe ongemanifesteerd blijvende Maya voort als de geest (het denken). Door het spel van het denken, verschijnt veelvuldigheid als *Isvara*, de werelden en de *jivas*, als toverkunst. Maya zich tonend is schepping, Maya ongetoond is oplossing. Dus vanuit zichzelf, verschijnt of trekt Maya zich terug en heeft aldus geen begin. Daarom zeggen we dat er geen voorafgaande oorzaak voor is.

10-11. *L.*: Wat is haar natuur?

M.: Het is onbeschrijfelijk. Omdat haar bestaan later ongedaan wordt gemaakt, is het niet waar; omdat het als feitelijk wordt ervaren, is het niet onwaar; noch kan het een mengeling zijn van de twee tegenstellingen waar en onwaar. Daarom zeggen de wijzen dat het niet te beschrijven (*anirvachaniya*) is.

L.: Wat is nu werkelijk en wat is onwerkelijk?

M.: Dat wat het substratum is van Maya, Het Pure Zijn of Brahman, dat geen dualiteit toelaat, is werkelijk. Het illusoire fenomeen, bestaande uit namen en vormen, en dat het universum wordt genoemd, is onwaar.

L.: Wat kan men zeggen dat Maya is?

M.: Geen van de twee. Het is verschillend van het werkelijke substratum en ook van het onware fenomeen.

L.: Leg dat alstublieft uit.

12-17. *M.*: Stel dat er vuur is; dat is het substratum. De vonken vliegen er van af. Zij zijn de modificaties van vuur. De vonken worden niet gezien in het vuur, maar zij vliegen er van af. Uit een observatie van dit fenomeen leiden we een aan het vuur inherente kracht af die de vonken veroorzaakt.

Klei is het substratum; een holle ruimte met een hals en open mond wordt er van gemaakt, en wordt een pot genoemd. Uit dit gegeven leiden we een kracht af die noch klei noch pot is, maar verschillend van beide.

Water is het substratum; bellen zijn het effect, een van beide verschillende kracht wordt hieruit afgeleid.

Een slangenei is het substratum en een jonge slang is het resultaat; er wordt een van het ei en de jonge slang verschillende kracht uit afgeleid.

Een zaad is het substratum en de scheut is het resultaat; er wordt een van het zaad en de scheut verschillende kracht uit afgeleid.

De onveranderlijke *jiva* van de diepe slaap is het substratum en de droom is het resultaat; er wordt een van de *jiva* en de droom verschillende kracht uit afgeleid.

Op dezelfde wijze resulteert de latent in Brahman liggende kracht in de illusie van de *jagat*.⁵ Het substratum van deze kracht is Brahman en de *jagat* is het resultaat. De kracht kan niet van een van beiden zijn, maar moet verschillend van beide zijn. Het kan niet worden gedefinieerd. Desondanks bestaat het. Maar het blijft ondoorgrondelijk. Daarom zeggen we dat de "aard" van Maya onbeschrijflijk is.

18-20. L.: Wat is het "resultaat" van Maya?

M.: Het bestaat uit het tonen van de illusie van de *jiva*, *Isvara* en *jagat* over het non-duale substraat van Brahman, als gevolg van haar versluierende en projecterende krachten.

L.: Hoe?

M.: Zodra de slapend liggende kracht zich toont als geest (denken), ontkiemen de latente neigingen van de geest en sprouiten ze uit tot bomen die gezamenlijk het universum vormen. De geest vermaakt zich met haar neigingen, zij rijzen op en materialiseren zich als dit universum, dat dus slechts een droombeeld is. De *jivas* en *Isvara* zijn als inhoud daarvan dus even illusoir als deze dagdroom.

L.: Leg alstublieft hun illusoire aard uit.

M.: De wereld is een object en wordt gezien als resultaat van het vermaak van de geest. De *jivas* en *Isvara* zijn er in vervat. Delen kunnen slechts zo waar zijn als het geheel. Stel dat het universum in kleuren is geschilderd op de muur. De *jivas* en *Isvara* zullen figuren in het schilderij zijn. De figuren kunnen slechts net zo echt zijn als het schilderij zelf.

21-24. Hier is het universum zelf een resultaat van de geest en *Isvara* en de *jivas* vormen onderdelen van datzelfde resultaat. Daarom moeten zij wel mentale projecties zijn en niets meer dan dat. Het is duidelijk uit de *Sruti*⁶ welke zeggen dat Maya de illusies van *Isvara* en de *jivas* schiep, en uit de *Vasistha*

⁵ Wereld

⁶ De Vedische geschriften

smritti waarin Vasistha zegt dat als door toverkunst de latente neigingen als hij-ik-jij-dit-dat-mijn zoon- bezit etc. ronddansen in de geest.

25-27. *L.*: Waar spreekt deze *smritti* van *Isvara*, *jiva* en *jagat*?

M.: In haar uitspraak *Sohamidam*, d.w.z., Hij-ik-dit, 'Hij' betekent de ongeziene *Isvara*, 'Ik' betekent de als het ego, de doener enz. paraderende *jiva*, 'dit' betekent het hele objectieve Universum. Uit de geschriften, door de rede en uit ervaring (*srutti yukti anubhava*) wordt het duidelijk dat de *jiva*, *Isvara* en *jagat* slechts mentale projecties zijn.

28-29. *L.*: Hoe ondersteunen het redeneren en ervaringen dit gezichtspunt?

M.: Met het oprijzen van de geest in de wakende staat en in dromen, verschijnen de latente neigingen in het spel, en verschijnen de *jiva*, *Isvara* en *jagat*. Met het terugtreden van de latente neigingen in diepe slaap, bewusteloosheid enz., verdwijnen zij allemaal. Dit ligt in ieders ervaring.

Nogmaals, wanneer alle latente neigingen door kennis van hun wortels ontdaan zijn, verdwijnen de *jivas*, *Isvara* en de *jagat* voor eens en altijd. Dit omvat de ervaring van volmaakt helderziende grote wijzen, gevestigd in de non-duale Realiteit, voorbij de *jivas*, *Isvara* en *jagat*. Daarom zeggen we dat deze allemaal projecties van de geest zijn. En zo is het effect van Maya verklaard.

30-32. *L.*: Wat is de begrenzing van Maya?

M.: Het is de kennis die oprijst uit onderzoek naar de betekenis van de *Mahavakya*. Omdat Maya Onwetendheid is, en Onwetendheid bestaat als gevolg van afwezigheid van zelfonderzoek. Als afwezigheid van zelfonderzoek plaats maakt voor zelfonderzoek, rijst juiste kennis op en die maakt een einde aan Onwetendheid. Luister goed. Kwaaltjes van het lichaam zijn het gevolg van karma uit het verleden; zij zijn het gevolg van verkeerde voeding en worden erger als dat doorgaat. Of, de onwetendheid betreffende het touw, zo lang als dat niet onderzocht wordt, projecteert het beeld van een slang en andere hallucinaties volgen in de wakende staat. Op dezelfde manier gedijt Maya - hoewel het vanzelfsprekend, beginloos en spontaan is - in afwezigheid van onderzoek naar de aard van het Zelf, en manifesteert het het universum e.d., en groeit en wordt massiever..

33-35. Met het oprijzen van zelfonderzoek, verliest Maya, uitgedijd zijnde door de afwezigheid daarvan, haar voeding en verwelkt het langzamerhand met al haar effecten, namelijk de *jagat* enz. Net zoals in afwezigheid van zelfonderzoek de werking van onwetendheid het touw op een slang doet lijken, bloeit Maya op in onwetendheid en verdwijnt het bij het oprijzen van zelfonderzoek. Net zoals de slang en de kracht die haar in het touw toont alleen bestaan voorafgaand aan zelfonderzoek, maar na zelfonderzoek eindigt in een eenvoudig

touw, zo ook eindigt Maya en haar effect, de *jagat*, die vóór zelfonderzoek bestond, daarna in pure Brahman.

36-38. *L.*: Hoe kan een enkel ding op twee verschillende manier verschijnen?

M.: Brahman, het non-duale-Zuivere-Zijn, doet zich voor als de *jagat* (wereld) voorafgaand aan zelfonderzoek, en toont zichzelf in Zijn ware vorm na zelfonderzoek.

Zie hoe voorafgaand aan juiste overweging klei verschijnt als een pot en daarna slechts als klei; of goud dat zich toont als ornament en dan slechts goud blijkt te zijn. Zo is het ook met Brahman. Na zelfonderzoek wordt Brahman gerealiseerd als eenvormig, non-duaal, ondeelbaar en onveranderlijk in verleden, heden en toekomst. In Het is er niets als Maya, of haar effect, zoals de *jagat*. Deze realisatie is bekend als de Hoogste Kennis en het einde van Onwetendheid. Aldus wordt "de begrenzing" van Maya beschreven.

39. *L.*: Wat is de "vrucht" van Maya?

M.: Dat het vruchteloos opgaat in niets, is haar vrucht. De horens van een haas is slechts klank en heeft geen betekenis. Zo is het ook met Maya, slechts klank zonder enige betekenis. Gerealiseerde wijzen hebben gevonden dat dit zo is.

40-43. *L.*: Waarom zijn we het op dit punt dan niet allemaal eens?

M.: De onwetenden geloven dat het (Maya) werkelijk is. De onderzoekenden zullen zeggen dat het onbeschrijflijk is. Gerealiseerde wijzen zeggen dat het niet bestaat zoals de horens van de haas. Mensen zullen erover spreken vanuit hun eigen gezichtspunt.

L.: Waarom beschouwen de onwetenden het als werkelijk?

M.: Zelfs als een leugen aan en kind wordt verteld, dat er een spook is, gelooft het kind dat het waar is. Zo eveneens zijn de onwetenden verdwaasd door Maya en geloven dat het werkelijk is. Zij die de natuur van de Werkelijke Brahman en de onwerkelijke *jagat* in het licht van de geschriften onderzoeken, en merken dat Maya van beide verschillend is en het onmogelijk is haar natuur vast te stellen, zeggen dat het onbeschrijflijk is. Maar de wijzen die de Hoogste Wijsheid hadden bereikt door zelfonderzoek, zeggen: "Zoals een moeder tot as verbrand door haar dochter, is de door Kennis tot as gereduceerde Maya ieder moment niet bestaand."

44-46. *L.*: Hoe kan Maya worden vergeleken met een door haar dochter tot as verbrande moeder?

M.: In het proces van zelfonderzoek, wordt Maya meer en meer doorzichtig en verandert in Kennis. Kennis wordt aldus geboren uit Maya, en wort daarom de dochter van Maya genoemd.

De zo lang door niet-zelfonderzoek florerende Maya nadert haar laatste dagen door zelfonderzoek. Net zoals een krab alleen jongen kan voortbrengen door zelf te sterven, zo brengt Maya in haar laatste dagen van zelfonderzoek Kennis voort over haar eigen oplossing. Onmiddellijk verbrandt haar dochter Kennis haar tot as.

L.: Hoe kan een nakomeling de ouder doden?

M.: In een bamboebos, bewegen de bamboescheuten in de wind, en wrijven langs elkaar en veroorzaken vuur dat de ouderbomen verbrandt. Zo ook verbrandt de uit Maya geboren Kennis Maya tot as. Maya resteert slechts in naam zoals de horens van de haas. Daarom zeggen de wijzen dat het niet bestaat. Bovendien impliceert juist de naam (de horens van de haas) haar onwerkelijkheid. De namen zijn *Avidya* en *Maya*. Van deze betekent de eerste "Onwetendheid of dat wat niet bestaat", wederom, "Maya is dat wat niet is". Het is daarom eenvoudig ontkenning. Zo is het dus waarom het vruchteloos verdwijnen in het niets haar "vrucht" is.

47-49. *L.:* Meester, Maya verandert in Kennis. Daarom kan men toch niet zeggen dat het vruchteloos verdwijnt als niets?

M.: Slechts als de Kennis, de veranderde Maya, echt zou zijn, kan van Maya gezegd worden dat het waar is. Maar de Kennis is op zichzelf onwaar. Daarom is Maya onwaar.

L.: Hoe kan men zeggen dat Kennis onwaar is?

M.: Het vuur door de wrijving van de bomen verbrandt ze en dooft dan uit; de reinigingsnoot⁷ draagt de onzuiverheden van het water en strijkt samen met hen neer. Zo ook vernietigt deze Kennis Onwetendheid en sterft uit. Omdat het uiteindelijk ook oplost, kan de vrucht van Maya slechts onwaar zijn.

50-52. *L.:* Als Kennis op het einde zou verdwijnen, hoe kan dan samsara, het resultaat van Onwetendheid, uitgewist worden?

M.: Samsara, het resultaat van Onwetendheid, is evenals Kennis onwaar. De ene onwaarheid kan ongedaan worden gemaakt met een andere onwaarheid.

L.: Hoe kan dit worden gedaan?

⁷ De reinigingsnoot waar hier over gesproken wordt is een soort bes die in de Himalaya groeit en in water oplost.

53. *M.*: De honger van iemand in een droom wordt gestild door droomvoedsel. Het ene is even onwaar als het andere en vervult toch het doel.

Zo eveneens, hoewel Kennis onwaar is, dient het toch het doel. Gebondenheid en bevrijding zijn slechts onware ideeën van Onwetendheid. Zoals de verschijning en verdwijning van de touw slang even onwaar zijn, zijn ook gebondenheid en bevrijding in Brahman dat.

54-55. *M.*: Samenvattend, de Hoogste Waarheid is slechts de nonduale Brahman. Al het andere is onwaar en bestaat op geen enkel moment. De *srutis* ondersteunen dit door te zeggen "Niets wordt geschapen of vernietigd; er is geen gebondenheid of bevrijding, niemand is gebonden of heeft het verlangen naar bevrijding, er is geen beginner, geen beoefenaar en niemand die bevrijd is. Dit is de Opperste Waarheid."⁸

Verwijdering van de Superimpositie bestaat daarom in de kennis van non-duale Waarheid, Zuiver Zijn, voorbij Maya en haar resultaten. Haar verwerkelijking is Bevrijding tijdens het leven in het lichaam (*Jivanmukti*).

56. Alleen een student die dit hoofdstuk zorgvuldig bestudeert kan er naar verlangen het proces van zelfonderzoek naar het Zelf te kennen als middel om de superimpositie van Onwetendheid ongedaan te maken. De zoeker die geschikt is voor zo'n onderzoek moet beschikken over de viervoudige kwaliteiten, die in het volgende hoofdstuk behandeld zullen worden. Vervolgens zal de methode van zelfonderzoek aan de orde komen.

Een bekwame zoeker moet deze twee hoofdstukken zorgvuldig bestuderen alvorens verder te gaan.

* * *

⁸ Zie Gaudapada's Karika op de Mandukya Upanishad vers 32: "There is neither dissolution nor creation, none in bondage and none practising disciplines. There is no seeking Liberation and none liberated. This is the absolute truth."

HOOFDSTUK III

SADHANA

DE MIDDELEN TER BEREIKING

1. Op de vraag "Hoe kan er samsara zijn voor het Hoogste Zelf als het Zijn-Kennis-Gelukzaligheid is?", antwoorden de wijzen "Als het ongemanifesteerd is, wordt de kracht van het Zelf Maya genoemd, en indien gemanifesteerd, wordt ditzelfde geest genoemd. Deze vorm van Maya, de onnaspoorbare Geest, is de kiem van samsara van het Zelf."

L.: Wie heeft gezegd dat de geest onbeschrijfelijk is?

2-3. *M.:* Vasistha heeft dat tegen Rama gezegd. In het non-duale Bewustzijn projecteert de staat van 'worden' (*bhava*), (die verschillend is van de kennis die werkelijk is en verschillend van het onbezielde⁹ dat onwerkelijk is), neigend tot scheppen, neigingen als dit ding en dat ding, mengt het bewuste en het onbewuste, en doet ze verschijnen onder de categorieën, "het bezielde¹⁰" en "het niet bezielde", die staat die zelf van zowel de voelende als de niet voelende natuur is, altijd wijfelend en veranderend, is geest. Daarom is het onbeschrijfelijk.

4. Hoewel het zelf onveranderlijk is, lijkt het Hoogste Zelf, dat in verband wordt gebracht met de abusievelijk er overheen gelegde geest, veranderlijk te zijn.

L.: Hoe komt dat?

M.: Net zoals een dronken Brahmaan¹¹ zich in de greep van de drank raar gedraagt, zo lijkt ook het Zelf, hoewel onveranderlijk van natuur, nu in verband gebracht met geest, te verschijnen als jiva die zich in deze samsara wentelt. Daarom is het samsara van het Zelf niets anders dan geest. Dat zeggen de sru-tis.

5. Dat de geest de samsara is, moet worden onderzocht. Verbonden met geest die volgens haar manieren vormen van objecten aanneemt, lijkt de mens dezelfde veranderingen te ondergaan. Dit eeuwige geheim wordt ontsloten in de Maitreya Upanishad.

Dit is ook bevestigd door onze ervaring en door positieve en negatieve gevolgtrekking.

6-7. *L.:* Hoe wordt dit bevestigd door onze ervaring?

⁹ Onbezielde: zich niet bewust.

¹⁰ Bezielde: zich bewust, met zelfgewaarzijn.

¹¹ Brahmaan: een wijsgeer.

M.: Als in diepe slaap de geest bewegingloos is, is er slechts het Zelf zonder verandering en zonder samsara. In de droom en tijdens het wakker zijn, manifesteert de geest zich en lijkt het Zelf veranderd en gevangen in samsara. Iedereen weet dit uit ervaring. Het is duidelijk vanuit de *sruti* (geschriften van Goddelijke oorsprong geopenbaard aan de rishi's [zieners]), *smriti* (geschriften van menselijke oorsprong), de logica en de ervaring dat deze samsara zelf niets anders is dan geest. Hoe kan iemand dit punt dat zo duidelijk is betwisten?

8-9. *L.*: Hoe raakt het Zelf, door associatie met geest, in samsara verstrikt?

M.: Geest, wiens natuur het is om altijd aan dit of dat te denken, functioneert in twee verschillende standen – de "ik" stand en de "dit" stand, zoals reeds genoemd in Hoofdstuk 1 over de Superimpositie. Van deze twee heeft de ik-stand altijd het enkelvoudige concept "ik", terwijl de dit-stand wisselt in overeenstemming de kwaliteit van dat moment, *satva*, *rajas* of *tamas*, d.w.z., helderheid, bezigheid of matheid.

L.: Wie heeft dat eerder gezegd?

10-11. *M.*: Sri Vidyaranyaswami heeft gezegd dat de geest deze kwaliteiten *satva*, *rajas* en *tamas* heeft en in overeenstemming daarmee verandert. In *satva* tonen zich ongehechtheid, vrede, goedheid e.d.; in *rajas*, begeerte, woede, hebzucht, angst, inspanningen, e.d.; in *tamas*, luiheid, verwarring, verveling, e.d.

12-14. Van nature Onveranderlijk Pure Kennis, raakt het Opperste Zelf, zodra het wordt geassocieerd met geest die verandert met de kwaliteiten van het moment, hiermee geïdentificeerd.

L.: Hoe kan dat zo zijn?

M.: Je weet dat water van zichzelf koud en smaakloos is. Desondanks, door associatie, kan het heet zijn, zoet, bitter, zuur, enz. Zo eveneens verschijnt het Zelf, dat van nature Zijn-Kennis-Gelukzaligheid is, zodra het met de ik-heid wordt geassocieerd, als het ego. Net zoals water verenigd met hitte heet wordt, zo wordt ook het Gelukzalige Zelf verenigd met de ik-heid het met ellende beladen ego. Net zoals het water, oorspronkelijk smaakloos, bitter of zuur wordt in overeenstemming waar het mee geassocieerd wordt, zo verschijnt het Zelf van Pure Kennis als ongehecht, vredig, weldadig, of begerig, boos, hebberig of verveeld of lui, in overeenstemming met hoedanigheid van de dit-heid.

15. De *sruti* zegt dat het Zelf geassocieerd met prana, enz, verschijnt respectievelijk als prana, geest, intellect, de aarde en de andere elementen, verlangen, woede, ongehechtheid, enz.

16. Overeenkomstig geassocieerd met de geest, lijkt het Zelf te veranderen in *jiva*, weggezonden in de ellende van eindeloos samsara, en misleid te zijn door ontelbare illusies, zoals ik, jij, mijn, jouw, enz.

17. *L.*: Nu dat samsara het lot van het Zelf is toegevallen, hoe kan het er weer van verlost worden?

M.: Met het volledig stil zijn van de geest, zal samsara met wortel en tak verdwijnen.

Anderzijds zal er geen einde zijn aan samsara, zelfs niet in miljoenen eeuwigheden (*Kalpapotikala*).

18. *L.*: Kan men verlost worden van samsara door enig middel anders dan het tot stilte brengen van de geest?

M.: Absoluut door geen ander middel; noch door de Vedas, noch de shastras noch door boetedoening, noch karma, noch door gezworenheden, noch door giften, noch door het reciteren van de geschriften of mystieke formules (mantras), noch door dienstbaarheid, noch wat dan ook nog meer, kan samsara ongedaan maken. Alleen het tot stilte brengen van de geest kan het einde veroorzaken en niets anders.

19. *L.*: De geschriften verklaren dat alleen Kennis dat kan doen. Hoe kunt u dan zeggen dat stilte van de geest een einde aan samsara maakt?

M.: Wat afwisselend beschreven wordt als Kennis, Bevrijding, enz., in de geschriften, is slechts stilte van de geest.

L.: Heeft iemand dat ooit eerder gezegd?

20-27. *M.*: Sri Vasistha heeft gezegd: Als door oefening de geest stil blijft, verdwijnen alle illusies van samsara, met wortel en tak. Net zoals toen de oceaan van melk werd gekarnd vanwege de nectar, was het allemaal ruig, maar het werd stil en helder nadat de karn (namelijk de berg Mandara) er uit was gehaald, zo ook zodra de geest stil valt, komt samsara tot eeuwige rust.

L.: Hoe kan de geest tot stilte worden gebracht?

M.: Door onthechting, door alles los te laten wat iemand dierbaar is, kan iemand door zijn inspanning de taak met gemak volbrengen. Zonder deze vrede van de geest, is Bevrijding onmogelijk. Slechts als de hele objectieve wereld is weggevaagd door een gedesillusioneerde geest als resultaat van de onderscheidende kennis dat alles wat niet Brahman is conceptueel en onwerkkelijk is, kan de Opperste Gelukzaligheid volgen.

Anderzijds, hoezeer een onwetend mens ook moge worstelen en kruipen in de diepe kloof van de shastras, in afwezigheid van de vrede van de geest kan hij Bevrijding niet bereiken.

Alleen die geest die door beoefening van yoga, alle latente neigingen heeft verloren, die stil is als een lamp goed beschermd tegen de wind, wordt gezegd dood te zijn. Deze dood van de geest is de hoogste vervulling. De uiteindelijke conclusie van alle Vedas is dat Bevrijding niets anders is dan een tot stilte gebrachte geest.

Niets is van nut tot bevrijding, geen rijkdom, familie, vrienden, karma bestaande uit bewegingen van de ledematen, pelgrimstochten naar heilige plaatsen, baden in heilige wateren, leven in hemelse regionen, boetedoening hoe heftig dan ook, of wat dan ook behalve een stille geest. In hetzelfde stramien leren vele heilige boeken dat Bevrijding bestaat uit het zich ontdoen van de geest. In verschillende passages in de *Yoga Vasistha* wordt hetzelfde idee herhaald, dat de Gelukzaligheid van Bevrijding alleen verworven kan worden door de geest, die de wortel is van de oorzaak van samsara, te vernietigen en zich daarmee te verlossen van alle ellende.

28. Wat dat betreft is het doden van de geest door middel van kennis van de heilige leer, het hanteren van de rede en iemands eigen ervaring, hetzelfde als het zich ontdoen van samsara.

Hoe anders kan de ellendige kringloop van geboorten en dood tot stilstand worden gebracht? Nooit. Tenzij de dromer ontwaakt, komt de droom nooit tot een einde evenmin als de schrik van wanneer men oog in oog met een tijger komt te staan. Zo ook zal de kwelling van samsara niet ophouden, totdat de geest gedesillusionneerd is. Alleen de geest moet tot stilte gebracht worden. Dat is de vervulling van het leven.

29-30. L.: Hoe kan de geest stil gemaakt worden?

M.: Alleen door *Sankhya*. *Sankhya* is het proces van zelfonderzoek gekoppeld aan kennis. De gerealiseerde wijzen verklaren dat de geest zijn wortels heeft in niet-onderzoek en uitsterft door een verlichtend zelfonderzoek.

L.: Wilt u dit proces alstublieft toelichten?

M.: Dit bestaat uit *sravana*, *manana*, *nydidhyasana* en *samadhi*, d.w.z., horen, overwegen, meditatie en Gelukzalige Vrede, zoals genoemd in de geschriften. Alleen dit kan de geest stil maken.

31-32. Er is ook een alternatief. Er wordt gezegd dat dat yoga is.

L.: Wat is yoga?

M.: Meditatie over Puur Zijn ontdaan van alle kwaliteiten.

L.: Waar is dit alternatief genoemd en op welke wijze?

M.: In de Srimad Bhagavad Gita, heeft Sri Bhagavan Krishna gezegd: Dat wat wordt bereikt door Sankhya kan eveneens worden verworven door yoga. Slechts hij die weet dat het resultaat van de twee processen hetzelfde is, kan een gerealiseerde wijze worden genoemd.

33-34. *L.*: Hoe kunnen de twee resultaten identiek zijn?

M.: Het uiteindelijke hoogste resultaat is hetzelfde want beide leiden tot stilte van de geest. Dit is samadhi of Gelukzalige Vrede. De vrucht van samadhi is Hoogste Kennis; die blijft hetzelfde, door welk proces het ook wordt bereikt.

L.: Als de vrucht voor beide gelijk is, kan het uiteindelijke doel door slechts een van de twee gediend worden. Waarom zouden er twee processen genoemd moeten worden in plaats van slechts een?

M.: In de wereld zijn zoekers naar waarheid op verschillende niveaus van ontwikkeling. Uit consideratie daarmee, heeft Sri Bhagavan de twee genoemd om zodoende een keuze te bieden.

35. *L.*: Wie is er klaar voor het pad van zelfonderzoek (*Sankhya*)?

M.: Alleen een volledig toegeruste zoeker is er klaar voor, want hij kan slagen en niet anderen.

36-37. *L.*: Wat zijn de *sadhanas* of vereisten voor dit proces?

M.: De kenners zeggen dat de *sadhanas* bestaan uit het vermogen het ware van het onware te onderscheiden, geen verlangen naar pleziertjes hier of in het hiernamaals, het opgeven van handelingen en een intens verlangen naar bevrijding.

Zonder *alle vier deze* kwaliteiten, hoe hevig iemand het ook probeert, kan men niet slagen in (Zelf)onderzoek. Daarom is deze viervoudige *sadhana* de *sine qua non* voor (Zelf)onderzoek.

38. Om te beginnen is kennis van de vereiste karakteristieken van deze *sadhanas* vereist.

Zoals al eerder benadrukt, zijn deze vereisten van de categorieën oorzaak, natuur, gevolg, beperking en resultaat. Deze worden nu beschreven.

39-44. Onderscheidingsvermogen kan alleen oprijzen in een gezuiverde geest. Haar "natuur" is de overtuiging, bereikt met behulp van het heilig onderricht, dat alleen Brahman werkelijk is en al het andere onwaar/onwerkelijk. Zich deze waarheid altijd te herinneren is haar "effect". Haar einde (*avadhi*) is om reso-

luut gevestigd te zijn in de waarheid dat alleen Brahman is en al het andere onwerkelijk. Begeerteloosheid (onthechting) (*vairagya*) is het resultaat van het gezichtspunt dat de wereld in wezen onwaar is. Haar "natuur" is het opgeven van de wereld en afwezigheid van verlangen naar iets daarin. Haar "effect" is het zich in walging afwenden van alle pleziertjes als van braaksel. Haar einde (*avadhi*) is het minachten van alle pleziertjes, aards of hemels, alsof ze braaksel of brandend helle vuur zijn.

Het opgeven van handelingen (*uparati*) kan het resultaat zijn van de achtvoudige *yoga* (*astangayoga*¹²), namelijk, *yama*, *niyama*, *asana*, *pranayama*, *pratyahara*, *dharana* en *samadhi*, d.w.z. zelfbeheersing, discipline, rechte houding, beheersing van de ademhaling, beheersing van de zintuigen, de geest gericht op waarheid, meditatie en vrede. Haar natuur bestaat uit het van het onder beheersing hebben van de geest. Haar "effect" is het opgeven van wereldse handelingen. Het eindigt (*avadhi*) in vergetelheid van de wereld alsof men slaapt, als gevolg het einde van het handelen. Het verlangen naar bevrijding (*mumukshutva*) vangt aan zodra men in verbinding komt met gerealiseerde wijzen.

Haar "natuur" is het hunkeren naar bevrijding. Haar "effect" is het verblijven bij de leraar. Het eindigt (*avadhi*) in het opgeven (loslaten) van alle studie van de shastras en het uitvoeren van religieuze riten.

Wanneer deze hun grenzen bereikt hebben zoals boven genoemd, wordt gezegd dat de *sadhanas* volmaakt zijn.

45-47. Als slechts een of meer van deze *sadhanas* volmaakt zijn, maar niet allemaal, zal de persoon na de Dood hemelse regio's verwerven. Als ze allemaal (*sadhanas*) volmaakt zijn, stellen ze de persoon spoedig in staat tot doortastend onderzoek naar het Zelf. *Slechts als alle sadhanas volmaakt zijn is zelfonderzoek mogelijk, anders, niet.* Zelfs als er een van hen onontwikkeld blijft, verhindert dit zelfonderzoek. Dit zullen we nu aan de orde stellen.

48-49. Wanneer begeerteloosheid, enz., onontwikkeld blijven, kan onderscheidingsvermogen, hoewel volmaakt, niet zelf de obstakels tot onderzoek naar het Zelf verwijderen. Je kunt zelf zien hoevelen goed zijn ingelezen in de Vedanta *Shastra*. Zij zullen deze deugd dus allemaal moeten hebben, maar zij hebben de andere, zoals begeerteloosheid, enz., niet ontwikkeld. Daardoor kunnen zij het onderzoek naar het Zelf niet ondernemen. Dit feit maakt duidelijk dat onderscheidingsvermogen dat niet wordt gedragen door begeerteloosheid enz., niet van nut kan zijn.

¹² Zie YogaSutra's van Patanjali?

50-51. *L.*: Hoe komt het dat zelfs geleerden in Vedanta niet geslaagd zijn in het streven naar zelfonderzoek?

M.: Hoewel zij voortdurend de Vedanta bestuderen en lesgeven aan anderen, brengen ze, als gevolg van het ontbreken van begeerteloosheid, niet in praktijk wat ze hebben geleerd.

M.: Als een papegaai praten zijn het *Vedantisch* jargon na, maar brengen de leringen niet in praktijk.

L.: Wat leert de Vedanta?

M.: De Vedanta leert de mens te weten dat alles behalve de non-duale Brahman is doorweekt met ellende, en daarom af te zien van alle verlangen naar plezier, om vrij te zijn van liefde en haat, de knoop van het ego dat verschijnt als "ik", jij, hij, dit, dat, mijn en dijn volledig door te hakken, zich te ontdoen van de notie "ik" en "mijn", om onbezorgd te leven met de paren van tegengestelden zoals hitte en kou, pijn en plezier, enz, en om stevig gevestigd te blijven in de kennis van de gelijkheid van allen en op geen enkele wijze waar dan ook onderscheid makend, zich nergens van bewust te zijn behalve Brahman, en altijd het Geluk van het non-duale Zelf te ervaren.

Hoewel Vedanta word bestudeerd en goed begrepen, als begeerteloosheid niet wordt beoefend, zal het verlangen naar plezier niet uitdoven. Er is geen weerzin om van dingen te genieten en het verlangen ernaar kan de persoon niet verlaten. Omdat het verlangen niet onder controle staat zullen liefde, boosheid, enz. het ego of het valse "ik" in het weerbarstige lichaam, het gevoel van bezit in de vorm van "ik" of "mijn" van voor het lichaam aangename dingen, de paren van tegenstellingen zoals plezier en pijn, en valse waarden, niet verdwijnen. Hoe goed belezen men ook moge zijn, tenzij de leringen in praktijk worden gebracht is men niet echt geleerd. Slechts als een papegaai zal de mens herhalen dat Brahman alleen werkelijk is en al het andere vals.

L.: Waarom zou hij dat doen?

M.: De kenners zeggen dat net als een hond gek is op orgaanvlees deze mens gek is op uiterlijke pleziertjes. Hoewel altijd bezig met Vedanta, het lezen ervan en het lesgeven er in, is deze mens niet beter dan een doorsnede hond.

52. Na alle shastras te hebben gelezen en er goed in thuis te zijn, wordt men er steeds verwaander van overtuigd dat men alwetend is, vol van liefde en haat veronderstellen zij zichzelf respectabel, maar zij zijn slechts pakezels, in aanzien omdat ze zware lasten over lange afstanden dragen onder moeilijke en bedrieglijke omstandigheden.

Ze hoeven niet te worden beschouwd als iets dat zijn oorsprong heeft in non-duale Waarheid. Vasistha heeft Rama in dat stramien nog veel meer verteld.

53. *L.*: Zijn er mensen geweest die goed belezen waren in de shastras die de leringen niet in praktijk brachten?

M.: Oh, velen. We hebben ook over hen gelezen in de puranas. Er was eens een Brahmin die Brahma Sarma heette. Hij was zeer thuis in de verzen van de Vedas en de Vendanta en ook op andere wijze een succesvol man. Hij bracht niet in praktijk wat hij had geleerd maar gaf er onderricht in aan anderen. Vervuld van liefde en haat, overschreed hij de gedragscode door te handelen uit hebzucht, en zich naar eigen believen op andere wijze te vermaken, ging hij na zijn door naar de hel. Om dezelfde redenen gingen vele anderen dezelfde weg.

We zien in de wereld zoveel geleerde pandits die worden opgeslokt door trots en kwaadaardigheid. Het lijdt geen twijfel dat studie van de Vedanta iemand onderscheidend maakt. Maar als dit niet samengaat met begeerteloosheid, enz. is het waardeloos en leidt het niet tot (Zelf)onderzoek.

54-56. *L.*: Is onderscheidingsvermogen samen met gelijkmoedigheid afdoende?

M.: Nee. Zonder het ophouden van activiteiten, zijn deze twee niet afdoende voor een geslaagd verloop van (Zelf)onderzoek. In afwezigheid ervan zal er geen verlangen zijn naar (Zelf)onderzoek. Hoe kunnen we het dan over succes hebben?

L.: Wat zal een mens met begeerteloosheid gaan doen als deze zich niet aan (Zelf)onderzoek onderwerpt?

M.: Omdat het handelen niet ophoudt, is er geen rust; vrij van verlangens zijnde is er afkeer van alle genietingen en is er geen plezier in huiselijkheid, rijkdom, kunst, enz; dus geeft hij ze op, trekt zich eenzaam terug in de wouden en geeft zich over aan strenge maar zinloze boetedoeningen. Het geval van Koning Sikhidhvaja¹³ is hier een voorbeeld van.

57-59. *L.*: Zijn dan onderscheidingsvermogen, wensloosheid en het opgeven van handelen afdoende?

M.: Niet zonder het verlangen naar bevrijding. Als dit verlangen ontbreekt, zal er geen aansporing zijn tot (Zelf)onderzoek.

L.: Wat zal die mens dan doen?

M.: Wensloos en vredig zal hij zich geen enkele inspanning getroosten, maar onverschillig blijven.

¹³ Zie De Hoogste Yoga, blz. 288 e.v.

L.: Zijn er mensen geweest met deze drie kwaliteiten zonder zich te wijden aan (Zelf)onderzoek?

M.: Ja. Begeerteloosheid gaat samen met soberheid en boetedoening; de geest blijft dan ook eenpuntig gericht op *tapasvis*¹⁴; daarom kunnen ze zich niet richten op Zelfonderzoek.

L.: Wat doen ze dan wel?

M.: Met hun aversie tegen uiterlijke beslommeringen, en de geest geconcentreerd, verblijven ze gevoelloos in frivole afwachting, zoals in diepe slaap, maar doen geen (Zelf)onderzoek. Als een voorbeeld hiervan verhaalt de *Ramayana* van Sarabhangarishi die na al zijn *tapasya* naar de hemel ging.

L.: Maakt de hemel dan geen onderdeel uit van de vruchten van (Zelf)onderzoek?

M.: Nee. Zelfonderzoek moet eindigen in Bevrijding, en dat is bevrijding van zich herhalende geboorten en dood, die geen overgang van het ene gebied naar het andere toelaat. Sarabhangarishi's geval toont dat hij, onmachtig, zich niet aan (Zelf)onderzoek kon wijden en dat ook niet deed. Daarom zijn alle vier de kwalificaties¹⁵ essentieel voor (Zelf)onderzoek.

60-61. Een eenvoudig verlangen naar bevrijding zonder het samengaan met de andere drie kwaliteiten zal niet genoeg zijn. Een intens verlangen naar bevrijding kan de mens tot onderzoek naar het Zelf aanzetten, maar als hij verder niet gekwalificeerd is, zal hij moeten falen in zijn poging. Zijn situatie zal lijken op die van een verlamde man die verlangend smacht naar de honing in een honingraat hoog in de boom, die hij niet kan bereiken: hij moet dus wel ongelukkig blijven. Of, de zoeker zou een meester kunnen benaderen, zich aan hem overgeven en profijt kunnen hebben van zijn leiding.

L.: Op grond waarvan kan gezegd worden dat een mens bij het ontbreken van een hevig verlangen naar bevrijding altijd ongelukkig moet blijven?

62. M.: In de *Suta Samhita* wordt gezegd dat zij die verlangen naar pleziertjes en tegelijkertijd verlangen naar bevrijding voorzeker zijn gebeten door de dodelijke slang van samsara en daardoor versuft zijn door zijn vergif. Dat is het gezag.

Over de zienswijze dat alle vier de kwaliteiten gezamenlijk en volledig ontwikkeld moeten zijn bestaat volledige overeenstemming tussen de *srutis*, de rede en de ondervinding.

¹⁴ Boetedoening

¹⁵ Begeerteloosheid, onderscheidingsvermogen, inactiviteit, verlangen naar bevrijding

Anderzijds, als er slechts één ontbreekt, waardoor (Zelf)onderzoek niet tot een succes gemaakt kan worden, zullen na de dood toch gebieden van verdiensten worden verworven. Als alle vier de kwaliteiten volmaakt zijn en gezamenlijk aanwezig, zal (Zelf)onderzoek zijn vruchten afwerpen.

63-69 L.: Wie zijn er, concluderend, geschikt voor (Zelf)onderzoek?

M.: Slechts zij die alle vier vereiste kwaliteiten volledig hebben ontwikkeld zijn geschikt, en anderen, of ze nu thuis zijn in de Veda's en shastras of op andere wijze hogelijk bekwaam, of hevige boetedoening ondergaan, of zich strikt onderwerpen aan de religieuze rites of geloften, of mantras reciteren, of welke disciplines dan ook beoefenen, of grote giften doen, of zwervende pelgrims zijn, enz., niet. Net zo als Vedische rites niet voor de niet-hergeborenen zijn is (Zelf)onderzoek niet voor de ongekwalificeerden.

L.: Kan het ontbreken van de vereiste kwaliteiten zelfs een zeer geleerde wetenschapper diskwalificeren?

M.: Je kunt geleerd zijn t.a.v. alle traditionele heilige overlevering of er niets van afweten, slechts de viervoudige vereisten¹⁶ kwalificeren de mens tot (Zelf)onderzoek. De *srutis* zeggen: Hij wiens geest in evenwicht is, de zintuigen onder controle, de activiteiten heeft opgegeven en die standvastigheid bezit, is hier aan toe. Hieruit volgt dat anderen niet competent zijn, maar slechts zij die in het bezit zijn van de viervoudige deugden.

70. L.: Wordt er onder de zoekers die competent zijn nog onderscheid gemaakt?

M.: Wat betreft (Zelf)onderzoek is er absoluut geen onderscheid in kaste, in levensfase of dat soort zaken. Of de zoeker nou een vooraanstaande geleerde is, een pandit, een ongeletterde, een kind, een jeugdig iemand, een oude man, een vrijgezel, een huisvader, *tapasvi*, *sanyasi*, *brahmin*, *kshatriya*, *vaisya*, *sudra*, een *chandala* of een vrouw, alleen deze vier kwalificaties maken iemand tot zoeker. Dit is het onbetwiste gezichtspunt van de vedas en de shastras

71. L.: Dit kan toch niet waar zijn. Hoe kan een ongeletterde man, een vrouw en de *chandalas*¹⁷ nu gekwalificeerd zijn terwijl een in de shastras geleerde pandit kan worden buitengesloten? Die moet toch meer gekwalificeerd zijn dan anderen. U zegt dat kennis van de shastras geen kwalificatie is maar dat het in praktijk brengen ervan dat wel is. Niemand kan in praktijk brengen wat hij niet kent. Hoe kan een ongeletterde zichzelf nou op de vereiste wijze kwalificeren?

¹⁶ Begeerteloosheid, onderscheidingsvermogen, inactiviteit, verlangen naar bevrijding.

¹⁷ Laagste kaste, onaanraakbare.

M.: In antwoord vraag ik jou en vertel het me – hoe toont een geleerd man zijn kwaliteiten?

L.: Omdat hij uit de shastras geleerd heeft niet egoïstisch te handelen zal hij dat ook niet doen, maar het opdragen aan God; zijn geest zal zich zuiveren, geleidelijk aan zal hij gelijkmoedigheid enz. verwerven, die nodig zijn voor (Zelf)onderzoek. Leg me eens uit hoe een ongeletterde mens zich kan kwalificeren.

M.: Hij kan dat ook. Hoewel thans niet geleerd, kan hij het onderricht hebben ontvangen in voorgaande geboorten, handelingen hebben opgedragen aan God, en omdat zijn geest nu reeds zuiver genoeg is, kan hij de kwaliteiten verwerven die nodig zijn voor (Zelf)onderzoek.

72. *L.:* Als bij de ongeletterde man, de *sadhana*¹⁸s verworven in vorige geboorten die klaar liggen als latente neigingen, zich nu tonen, waarom zou de kennis uit diezelfde vorige geboorten, zich nu dan niet manifesteren?

M.: Iets uit zijn karma uit het verleden kan er toe leiden dat alleen de geleerdheid/kennis zich nu niet opnieuw toont.

L.: Als de geleerdheid is belemmerd, waarom belemmert dat de *sadhana* dan niet eveneens?

M.: Hoewel de kennis is belemmerd, kunnen de vruchten van zijn kostbare arbeid niet verloren gaan, hij kan zijn verworven vermogen tot (Zelf)onderzoek niet verliezen.

73. *L.:* Wat zou er gebeuren als zowel zijn viervoudige *sadhanas* als zijn kennis belemmerd zouden zijn?

M.: Het gevolg zou zijn dat omwille van de vereiste kwaliteiten noch de geleerde noch de ander toe zou zijn aan Zelfonderzoek. Ze zouden er gelijk voor staan.

74-76. *L.:* Nee. Dat kan toch niet waar zijn. Hoewel nog niet gekwalificeerd, kan de geleerde, omdat hij de leringen reeds kent deze in praktijk brengen en zich zo geleidelijk aan kwalificeren, terwijl de ander ondanks alle studie in vorige geboorten nog niet geslaagd was, wat voor hoop kan er nu dan zijn terwijl hij vergeten is wat hij geleerd heeft en z'n *sadhanas* worden belemmerd? Het is duidelijk dat hij niet succesvol kan zijn in (Zelf)onderzoek.

¹⁸ De viervoudige vereisten: begeerteloosheid, onderscheid tussen het Zelf en niet-Zelf, inactiviteit en verlangen naar bevrijding.

M.: Toch niet. Hoewel ongeletterd, zal een man die hevig naar bevrijding verlangt een meester benaderen, van hem de essentie van de geschriften leren, deze oprecht toepassen en uiteindelijk slagen.

Net zoals de wereldwijze man, die, onbekend met de geschriften toch naar de hemel verlangt leiding zal zoeken bij een meester en door oplettendheid/nauwgezette observatie, toewijding en discipline zijn doel zal bereiken, zo ook zal zelfs een ongeletterde man net zo veel baat hebben bij het onderricht van een meester als de geleerde met al zijn kennis.

77-78. *L.:* Religieuze handelingen dragen slechts vrucht naar mate van iemands ernst. Slechts als de zoeker naar Waarheid eerlijk is kan de leiding van een meester op dezelfde wijze resultaat dragen. Hoe zou dat ook anders kunnen?

M.: Net als ernst de essentiële factor is om de vruchten van karma te kunnen oogsten, geldt dat voor het in praktijk brengen van de *sadhanas* door de geleerde man of de discipel van de meester. Karma of *sadhana* kunnen geen effect hebben als er geen verlangen naar is. Een geleerde of een ongeletterde man plukt vruchten van zijn karma naar mate van de inzet die hij toont in de uitvoering van de *sadhanas*. Zonder iemands ernst doen de Vedas of een meester er niet toe.

79. Geleerd of ongeletterd, als iemand zich niet al gekwalificeerd heeft zoals hiervoor gezegd, maar thans hevig naar bevrijding verlangt, moet hij in oprechte eerlijkheid de *sadhanas* beoefenen, zodat hij zich nu eindelijk kan kwalificeren. Hij zal vervolgens geschikt zijn voor (Zelf)onderzoek. Er kan dus tussen de geleerde en de ongeletterde geen verschil geduid worden.

80. *L.:* Als dat zo is, wat betreft het geschikt zijn voor (Zelf)onderzoek, waarin verschilt de geleerde daarin ten opzichte van de ongeletterde?

M.: Het verschil zit alleen in de geleerdheid, niet in het beoefenen van de *sadhana* of (Zelf)onderzoek.

81-82. *L.:* Dat kan toch niet waar zijn. Hoewel geleerdheid geen verschil maakt wat betreft *sadhana*, ten aanzien van het doen (Zelf)onderzoek moet geleerdheid toch zwaarder wegen.

M.: Dat is niet zo. De *Shastra* is geen middel tot Zelfonderzoek. De middelen tot (Zelf)onderzoek bestaan uit begeerteloosheid, enz. Slechts deze kunnen de mens kwalificeren tot (Zelf)onderzoek en geleerdheid van de shastras maakt daarin geen enkel verschil. Daarom heeft de geleerde geen voorsprong op de ongeletterde op het gebied van (Zelf)onderzoek.

83-85. *L.:* Er vanuit gaande dat begeerteloosheid e.d. de middelen tot succes in (Zelf)onderzoek vormen, zelfs met de benodigde *sadhanas* zal (Zelf)onderzoek

alleen gedaan worden in het licht van de shastras. Daarom zou de studie van de shastras onmisbaar moeten zijn voor een succesvolle beoefening van (Zelf)onderzoek.

M.: Onzin! Er is geen *Shastra* nodig om het Zelf te kennen. Kijkt er iemand in de *Shastra* voor het Zelf? Zeker niet.

L.: Alleen als het Zelf al gekend is, zal de *Shastra* niet vereist zijn voor onderzoek naar het Zelf. Maar de misleide zoeker zal zijn ware natuur niet kennen. Hoe kan een ongeletterde nu het Zelf realiseren zonder de shastras te bestuderen die gaan over de aard van het Zelf? Dat kan hij niet. Daarom is studie van de shastras een allereerste voorwaarde tot realisatie.

M.: In het geval dat de kennis van het Zelf van de shastras komt is dat als kennis van de hemel zoals genoemd in de Vedas, d.w.z., indirect en niet zelf ervaren. Deze kennis komt overeen met 'van horen zeggen' en kan geen directe ervaring zijn. Net zoals de kennis van de vorm van Vishnu altijd indirect blijft en er geen directe ervaring is van het vierarmige

wezen of nogmaals de kennis van de hemel in deze wereld alleen indirect kan zijn, zo kan ook de kennis van het Zelf uit de shastras alleen indirect zijn. Allen kennis vanuit directe ervaring is bruikbaar; het Zelf is om gerealiseerd te worden en niet om over te praten.

86-88. *L.:* Heeft iemand dat al eerder gezegd?

M.: Sri Vidyaranyaswami heeft gezegd in *Dhyana Deepika*:

De kennis verkregen uit de shastras over de gedaante van Vishnu is dat Hij vier armen heeft, een bord vasthoudt, een hoorn, enz, is slechts indirect en kan niet direct zijn. De beschrijving is bedoeld als een mentaal beeld ter aanbidding en niemand kan het van aangezicht tot aangezicht aanschouwen. Hetzelfde geldt voor om vanuit de shastras te weten dat het Zelf Zijn-Kennis-Gelukzaligheid is, dat omvat indirecte kennis en dat kan niet hetzelfde zijn als ervaring. Want het Zelf is het allerinnerlijkste wezen van het individu, ofwel het bewustzijn dat getuige is van de vijf sluiers, het is Brahman. Als dit niet gerealiseerd is, is een oppervlakkige kennis alles wat het bestuderen van de shastras oplevert. Het is slechts indirecte kennis.

L.: Het feit dat Vishnu of de hemel verschilt van het Zelf is slechts een kwestie van gezichtspunt. Het Zelf is subjectief en de kennis daarover, hoe dan ook verkregen, moet wel direct zijn en kan niet indirect zijn.

M.: Ondanks het feit dat de Vendanta spontaan en direct de Allerhoogste Waarheid "Dat zijt Gij" leert, wat betekent het meest essentiële van ieder wezen Brahman is, is toch (Zelf)onderzoek de enige zekere weg naar Zelfrealisatie.

tie. Kennis van de *Shastras* op zich volstaat niet, want die kan slechts indirect zijn. Slechts de ervaring als gevolg van (Zelf)onderzoek kan directe kennis zijn.

89-90. Ook Vasistha heeft dit gezegd. *Shastra*, Guru en *upadesa* zijn allemaal traditioneel en brengen de zoeker niet rechtstreeks bevrijding. De zuiverheid van de zoekers geest is het enige middel tot Zelfrealisatie en niet de *shastra* of de guru. Het Zelf kan slechts gerealiseerd worden door iemands plotse glasheldere ervaring en nergens anders door. Alle *shastreas* zijn het op dit punt eens.

91. Hieruit wordt helder dat behalve door Zelfonderzoek het Zelf nooit gerealiseerd kan worden, zelfs niet door studie van de Vedanta.

92. *L.*: Het moet wel zo zijn dat Zelf slechts bereikt kan worden door nauwlettende studie van de *shastras*. Wat anders is (Zelf)onderzoek dan een nauwlettende en analytische studie van de *shastras*?

93. *M.*: In het lichaam, de zintuigen enz. verblijft het concept "Ik". Het met een éénpuntig gerichte geest naar binnen gericht op zoek gaan naar deze "Ik", dat het meest essentiële wezen is binnen de vijf sluiers, is onderzoek naar het Zelf.

Het ergens anders buiten het lichaam te zoeken door verbale recitatie van de Vedanta *Shastra* of door een nauwlettende bestudering van haar woorden, kan geen (Zelf)onderzoek genoemd worden: dat kan slechts gebeuren door grondig onderzoek naar de ware natuur van het Zelf door een wakkere geest.

94-96. *L.*: Kan het Zelf niet gekend worden door het lezen en begrijpen van de *shastras*?

M.: Nee. Want het Zelf is Bewustzijn-Kennis-Gelukzaligheid, verschillend van de grove, subtiele en causale lichamen, en is de waarnemer van de drie staten van waken, dromen en diepe slaap. Het voortdurend oefenen van de spraakorganen in het lezen van de *shastras*, met of zonder grondige kennis van grammatica, logica en vocabulaire, om de geschriften nauwlettend te onderzoeken en daaruit haar betekenis op te maken, kan het Zelf daarin niet openbaren.

L.: Hoe kan het worden gerealiseerd?

M.: Door het door de geest onderzoeken van de natuur van de vijf sluiers, ze door ervaring te onderkennen, vervolgens elk stap voor stap "dit is niet het Zelf - dit is niet het Zelf" op te lossen, en door met de op deze wijze subtiel geworden geest op zoek te gaan naar het Zelf en Het te realiseren als het getuige zijnde Bewustzijn voorbij de vijf sluiers - vormt het hele proces. Zonder dit proces kan het Zelf niet worden gezien. Het is verhuuld door en verborgen in de vijf sluiers. Om het te kunnen vinden, moet het intellect naar binnen gericht worden om het daar te zoeken, niet door te zoeken in de *shastras*. Zal iemand die goed

bij zinnen is het woud in gaan om te zoeken naar iets wat hij thuis is verloren? Het onderzoek moet gedaan worden op de plek waar het verborgen ligt. Op dezelfde wijze moet het Zelf dat bedekt wordt door de vijf sluiers aldaar gezocht worden en niet in de shastras. De shastras zijn daarvoor niet de aangewezen plek.

97. *L.*: Dat is waar, het Zelf kan niet worden gevonden in de shastras. Maar van daar uit kan de geleerde de aard van de vijf sluiers leren kennen, ze intellectueel onderzoeken, ervaren en oplossen, om op deze wijze het Zelf te vinden en te realiseren. Hoe kan de ander die onwetend is omtrent de aard van het Zelf of de vijf sluiers nu het onderzoek invullen?

M.: Net zoals de geleerde leert uit boeken, leert de ander van de meester. Daarna wordt het onderzoek voor beiden gelijk.

98-99. *L.*: Volgt hieruit dat een meester noodzakelijk is voor een ongeletterde en niet voor een geleerde?

M.: *Geleerde of ongeletterde, niemand kan slagen zonder een meester.* Sinds het begin der tijden, niet in staat het Zelf te realiseren zonder een meester, gingen de zoekers, zelfs de geleerden in de shastras, altijd op zoek naar een meester om hen te verlichten. Narada ging naar Sanatkumara; Indra naar Brahma; Suka naar koning Janaka. *Tenzij een meester het hem aanreikt, kan geen mens ooit bevrijd worden.*

100-101. *L.*: Is er ooit een ongeletterd iemand bevrijd alleen door de Guru's Aanreiking?

M.: Ja. Yagnavalkya hielp zijn vrouw Maitreyi om bevrijd te worden. Vele andere vrouwen die onbekend waren met de shastras e.d., Leela en Chudala werden ook tijdens hun leven bevrijd. Daarom zijn zelfs zij die onwetend zijn omtrent de shastras geschikt voor Zelfonderzoek.

102-108. Het moet nu wel duidelijk zijn dat de statuur van de toegeruste zoeker bestaat uit begeerteloosheid, als gevolg van het maken van onderscheid tussen het ware en het onware, zodat hij alle pleziertjes van nu en in het hiernamaals vermijdt alsof ze braaksel of vergif of een hellevuur zijn, zich terugtrekt uit alle activiteiten zoals een mens in diepe slaap. Maar hij ontdekt dat hij dat door ondraaglijke lichamelijke en geestelijke pijnen niet volhoudt, en alsof zijn haar vlam had gevat en in brand stond, kan hij niet gelukkig zijn en de kwelling geen minuut langer verdragen. In brandend verdriet vraagt hij zich af "Wanneer zal ik vrij zijn? Hoe en door welke modellen kan ik worden bevrijd?"

Voor de beste (Zelfonder)zoeker geldt dat al de kwalificaties moeten voldoen aan bovengenoemde maximale vervulling (*avadhi*). Voor het volgende level, de goede (Zelfonder)zoeker, zijn de kwalificaties slechts ontwikkeld tot het

'effect' stadium. Voor de mid-level (Zelfonder)zoeker slechts tot het 'natuur'stadium. Voor de (Zelfonder)zoeker van het laagste niveau slechts tot het 'oorzaak' stadium. Deze stadia bepalen het succes van de inspanningen de (Zelfonder)zoeker.

109. Onmiddellijk succes volgt op de inspanningen van de best gekwalificeerde. Bij het daarop volgende level duurt dat enige tijd. Bij het mid-level nog langer. Slechts langdurige en volhardende oefening zullen (Zelfonder)zoeker van het laagste niveau in staat stellen te slagen.

110-112. De verbijstering in hun geest laat (Zelf)onderzoek in de laatste twee genoemde stadia niet toe. Hun geest kan beter worden voorbereid en gevormd door yoga, dat beter voor hen is dan (Zelf)onderzoek. De eerste twee genoemde stadia toegeruste (Zelfonder)zoekers hebben baat bij (Zelf)onderzoek, dat meer geschikt voor hen is dan *yoga*.

113-114 In *Dhyana Deepika*, zei Sri Vidyananyaswami: "De weg van (Zelf)onderzoek kan geen succes hebben in (Zelfonder)zoekers waarvan de geest verward is. Om de onware ideeën in hun geest stoppen, is yoga nodig. De geest van de volledig toegerusten is niet verward en blijft eenpuntig gericht. De versluisende kracht van onwetendheid schuilt nog in hen: zij zijn slechts in afwachting van ontwaken. (Zelf)onderzoek is het proces van ontwaken; daarom past hen dat het beste".

115-118. Yoga kan alleen succesvol zijn na een lange, stevige, serieuze, oplettende en zorgvuldige beoefening zonder forcering.

L.: Waarom moet men daar zo nauwgezet in zijn?

M.: Wanneer men een poging waagt om de geest in het Zelf te vestigen, wordt deze rusteloos en sleurt de mens door middel van de zintuigen naar de objecten. Hoe vastberaden en geleerd iemand ook is, de geest blijft onwillig, sterk, dom, en moeilijk te bedwingen.

Van nature lichtzinnig, kan de geest geen moment standvastig zijn, holt van hier naar daar en overal, dan weer omlaag, in een oogwenk vliegt het de lucht in, gaat alle kanten op, in alle windrichtingen, en maakt het capriolen als een aap. De geest is moeilijk te bedwingen. Om dat voor elkaar te krijgen, moet men zeer nauwgezet zijn.

119-121. In de Srimad Bhagavat Gita, vraagt Arjuna Sri Bhagavan: "O Krishna! Is die geest niet eeuwig wispelturig, verontrustend en te sterk om te bedwingen? Het is eenvoudiger om de lucht in de vuist vast te houden dan om de geest te beheersen.

In *Yoga Vasistha*, vroeg Sri Rama aan Vasistha: "O Meester! Is het niet onmogelijk om de geest te beheersen? Men kan eerder de oceaan leegdrinken of de berg St. Meru optillen of een vlamvend vuur verzwelgen dan de geest beheersen.". Door de woorden van Rama en Arjuna, en uit onze eigen ervaring, kan er geen twijfel zijn dat het buitengewoon moeilijk is de geest te beheersen, hoe kundig en heldhaftig iemand ook mag zijn.

122-124. *L.*: Als het beheersen van de geest al zo moeilijk is, hoe kan men dan überhaupt yoga beoefenen?

M.: Door middel van oefening en begeerteloosheid kan de geest onder beheersing worden gebracht. Datzelfde is gezegd door Sri Bhagavan tegen Arjuna en door Vasistha tegen Sri Rama. Sri Krishna zei: "Er is geen twijfel dat de geest onwillig is en moeilijk te beheersen. Desondanks kan hij door middel van oefening en begeerteloosheid worden beheerst". Vasistha zei: "O Rama, hoewel de geest moeilijk te beheersen is moet hij toch onderworpen worden door begeerteloosheid en inspanning, zelfs als dat handenwringend, tandenknarsend, handen- en voetenbindend door doorzettingsvermogen moet worden bereikt. Hevige inspanning is daarom nodig om het doel te bereiken.

125-127. De honingbij van de geest, die ooit leefde in de lotus van het hart, keert zich af van de zoete honing van de ongeëvenaarde Gelukzaligheid van de Hart lotus. Smachtend naar de bittere honing van ellende, daarbuiten verzameld als klank, gevoel, vorm, smaak en reuk, vliegt zij door de zintuigen steeds weer uit. En hoewel door gelijkmoedigheid de zintuigen met kracht worden ingeperkt en de geest wordt opgesloten, blijft hij toch denken of mijmeren over het verleden of luchtkastelen bouwen.

L.: Hoe kunnen de subtiele activiteiten van de geest gecontroleerd worden en zij zelf volledig onderworpen?

M.: Door haar externe activiteiten de controleren en haar daarin te beperken, moet de bij van de geest er toe bewogen worden de honing van de Hart lotus te drinken, d.w.z. de opperste gelukzaligheid van het Zelf te ervaren.

128. *L.*: Licht U mij deze yoga alstublieft toe.

M.: Yoga is het intens verlangen naar bevrijding, het vinden van een Guru, van hem te horen over de non-duale Brahman, die zich toont als Zijn-Kennis-Gelukzaligheid, Het begrijpend, hoewel indirect toch zo helder als men Vishnu kan begrijpen, de geest eenpuntig gericht op Brahman, zonder af te dwalen in overpeinzingen, voortdurend mediterend over het non-duale Zelf van Zijn-Kennis-Gelukzaligheid, zonder beweging of verdeeldheid in de geest.

129-130: *L.*: Heeft iemand dat ooit al eerder gezegd?

M.: Ja. Sri Bhagavan heeft gezegd: "De yogi die, de geest beheersend, deze altijd op het Zelf richt, wordt volmaakt vredig, en zal Mij uiteindelijk bereiken, d.w.z. de gelukzaligheid van Bevrijding."

De geest van de yogi die voortdurend yoga beoefent, is als een tegen de wind beschutte vlam en zonder beweging zal hij overgaan in samadhi.

131-133. Dit geldt ook voor (Zelf)onderzoek, de geest bereikt gewillig vrede en samadhi.

L.: Wat houdt (Zelf)onderzoek in?

M.: Na het horen van de Guru over de natuur van het Zelf waarover in de shastras wordt gesproken als Zijn-Kennis-Gelukzaligheid, om daarmee heldere indirecte kennis¹⁹ te verwerven, vervolgens in overeenstemming met upadesha en door intelligente redenering het Zelf dat Pure Kennis is te onderzoeken en te ontdekken, alsook het niet-zelf dat objectief is en onbezield zoals het ego, deze te onderscheiden en ze uit elkaar te halen en het verschil door eigen ondervinding te kunnen ervaren, vervolgens door meditatie alle binding met objecten uit te roeien, *en het overgebleven residu van de geest als non-duaal op te laten gaan in het Zelf*, eindigt het in de directe ervaring van Opperste Gelukzaligheid. Hier wordt het in het kort beschreven, maar de shastras behandelen dit te uit en te na.

134. Dit hoofdstuk over *Sadhana* heeft deze twee middelen om de geest stil te krijgen, Zelfonderzoek en Yoga, behandeld. In overeenstemming met zijn verworvenheden zou een intelligente zoeker een van deze twee moeten gaan beoefenen.

135. Dit hoofdstuk is bedoeld voor de serieuze student opdat hij zorgvuldig kan studeren en zijn kwaliteiten kan analyseren en zich verzekeren van wat hij reeds aan kwalificaties verworven heeft en wat er nog meer gewenst is. Nadat hij zichzelf naar behoren heeft uitgerust kan hij ontdekken welke van de twee methoden hem het beste past en deze te beoefenen tot hij slaagt.

¹⁹ Indirecte kennis: onze kennis van waargenomen objecten betreft veranderlijke en voorbijgaande verschijningen; dit is directe kennis. Met indirecte kennis wordt bedoeld (het eigen ervaren voorbij de woorden van) de onveranderlijke en niet voorbijgaande bestaansgrond van die verschijningen (FA).

APPENDIX I

Stadia van	<i>Viveka</i> (Juist onderscheid)	<i>Vairagya</i> (Gelijkmoedigheid)	<i>Uparati</i> (Niet-doen)	<i>Mumukshutva</i> (Passie eenheid)
Oorzaak	Ontstaat alleen in een gezuiverde geest / <i>manas</i> .	Komt voort uit <i>Viveka</i> .	Als gevolg van <i>Ashtanga yoga</i> (de 8-voudige yoga van Patanjali).	Begint met <i>Sat-sanga</i> , d.w.z. de omgang met gerealiseerde wijzen.
Aard	Ervan overtuigd zijn dat alleen Brahman echt is en al het andere onwaar.	Het afstand doen van de wereld en nergens naar verlangen.	Bestaat uit het beperken van de geest / <i>manas</i> .	Het verlangen naar <i>mukti</i> (bevrijding).
Gevolg	Om deze waarheid altijd te onthouden.	In weerzin zich afwenden van alle geneugten.	Het stoppen van wereldse beslommingen.	Het gevolg is om bij je meester te blijven.
Beperking	Onwandelbaar gevestigd zijn in de waarheid dat alleen Brahman echt is.	Behandelt alle genoegens, aards of hemels, met minachting.	Eindigt met het vergeten van de werelden omdat de activiteiten zijn gestaakt.	Eindigt met het opgeven van alle shastra's en doen van religieuze rituelen.
Resultaat	Het onwerkelijke van <i>jagat</i> (het veranderlijke) heeft <i>Vairagya</i> tot gevolg.	Vrede.		

APPENDIX II

Stadia van	<i>Sravana</i> (Horen van <i>Jnana</i>)	<i>Manana</i>	<i>Jnana</i> (Hoogste Kennis)
Oorzaak	Resultaat door <i>viveka</i> , <i>vairagya</i> , <i>uparati</i> , <i>mumukshutva</i> .	Komt voort uit <i>viveka</i> , d.w.z. indirecte kennis.	Komt voort uit <i>sravana</i> , <i>manana</i> , <i>nidhidhyasana</i> <i>Samadhi</i> .
Aard	Het altijd horen van de non-duale Brahman.	Onderzoek doen naar de waarheid van <i>advaitatma</i> .	Het is de gelukzalige staat van <i>Shanti</i> (vrede) waarin alleen Brahman bestaat en niets anders.
Gevolg	Verwijdering van <i>asattva-avarana</i> .	Verwijdering van <i>abhanavarana</i> (verhulling die maakt dat Brahman niet zichtbaar is).	Niet-opleving van het ego
Beperking	Niet terugkeren van <i>asattva-avarana</i> (verhulling die leidt tot het geloof dat Brahman niet bestaat).	Niet terugkeren van <i>abhanavarana</i> (verhulling die maakt dat Brahman niet zichtbaar is).	Vast overtuigd door het besef van अहम्ब्रह्मास्मि (<i>Ahambrahmāsmi</i>) i.p.v. het देहोऽहं (<i>deho'ham</i>) lichaam-idee.
Resultaat	<i>Paroksha jnana</i> (indirecte kennis) d.w.z. het vermogen om werkelijk van onwerkelijk te onderscheiden.	<i>Aparoksha jnana</i> (directe kennis) d.w.z. duidelijkheid om het Zelf van het ego te onderscheiden.	जीवन्मुक्ति: (<i>jīvanmukti</i>).

